

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

PŮSOBNÍ VODNÍ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE NA VODNÍCH DÍLECH ČESKÉ REPUBLIKY

Bakalářská práce

Autor: Jan Hájek

Studijní program: Tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání
a ochranu obyvatelstva

Vedoucí práce: Mgr. Olga Halášová, Ph.D.

Olomouc 2024

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Jan Hájek

Název práce: Působení Vodní záchranné služby Českého červeného kříže na vodních dílech České republiky

Vedoucí práce: Mgr. Olga Halášová, Ph.D.

Pracoviště: Katedra aplikovaných pohybových aktivit

Rok obhajoby: 2024

Abstrakt:

Tato bakalářská práce se zabývá působením Vodní záchranné služby Českého červeného kříže (VZS ČČK) na vodních dílech v České republice. Cílem Práce je zhodnotit efektivitu a dopad této služby na bezpečnost a ochranu obyvatelstva v okolí vodních ploch. Práce je rozdělena do dvou hlavních částí: teoretické a výzkumné.

V teoretické části je proveden přehled poznatků zaměřený na celkovou problematiku, která je s VZS ČČK úzce spjata – na ochranu obyvatelstva, integrovaný záchranný systém, vodní díla České republiky a samozřejmě i na VZS ČČK.

Výzkumná část je založena na analýze dat získaných ze strukturovaných rozhovorů s kvalifikovanými osobami z řad VZS ČČK a dalších zdrojů.

Práce zdůrazňuje význam preventivních aktivit, jako je vzdělávání veřejnosti a mládeže o bezpečnosti u vody a zlepšování výuky plavání a záchrany tonoucích.

Klíčová slova:

Vodní záchranná služba Českého červeného kříže, ochrana obyvatelstva, vodní díla, integrovaný záchranný systém, stanice první pomoci, historie

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Jan Hájek
Title: Evaluation of the current state of the Water Rescue Service of the Czech Red Cross on the waterworks of the Czech Republic

Supervisor: Mgr. Olga Halášová, Ph.D.
Department: Department of Adapted Physical Activities
Year: 2024

Abstract:

This bachelor's thesis deals with the operations of the Water Rescue Service of the Czech Red Cross (WRS CRC) at waterworks in the Czech Republic. The aim of the thesis is to evaluate the effectiveness and impact of the service on the safety and protection of the population around water bodies. The work is divided into two main parts: theoretical and research.

The theoretical part provides an overview of knowledge focused on the overall issues closely related to WRS CRC – population protection, the integrated rescue system, waterworks in the Czech Republic and of course WRS CRC.

The research part is based on analysis of data obtained from structured interviews with qualified personnel from WRS CRC and other sources.

The thesis emphasizes the importance of preventive activities, such as educating the public and youth about water safety and improving swimming and drowning rescue training.

Keywords:

Water Rescue Service of the Czech Red Cross, population protection, waterworks, Integrated Rescue Service, rescue station, history

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Olgy Halásově, Ph.D., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Prostějově dne 28. června 2024

.....

Rád bych tímto poděkoval především Mgr. Olze Halásové, Ph.D. za vstřícnost, trpělivost a cenné rady, které mi poskytla při zpracování této bakalářské práce. Zároveň bych také rád poděkoval členům Prezidia Vodní záchranné služby ČČK a také předsedům jednotlivých spolků, že mi poskytli důležité informace, které jsem využil při zpracování této bakalářské práce.

OBSAH

Obsah	7
1 Úvod	10
2 Přehled poznatků	11
2.1 Ochrana obyvatelstva	11
2.1.1 Historické souvislosti ochrany obyvatelstva.....	11
2.1.2 Ochrana obyvatelstva v ČR.....	11
2.2 Integrovaný záchranný systém	12
2.2.1 Vývoj integrovaného záchranného systému v ČR	12
2.2.2 Legislativa integrovaného záchranného systému	13
2.2.3 Složky IZS	14
2.3 Červený kříž	15
2.3.1 Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce	15
2.3.2 Vývoj Červeného kříže v českých zemích	17
2.3.3 Současnost Českého červeného kříže	20
2.4 Vodní záchranná služba	22
2.4.1 Vznik vodní záchranné služby na území ČR.....	22
2.4.2 Vodní záchranná služba ČČK.....	24
2.5 Vodní záchrana na mezinárodní scéně	30
2.5.1 Federation Internationale de Sauvetage.....	30
2.5.2 World Life Saving	31
2.5.3 International Life Saving Federation	32
2.6 Vodní díla v České republice	33
2.6.1 Vltavská kaskáda	34
2.6.2 Soustava Novomlýnských nádrží	35
2.6.3 Přehled vodních ploch s působností VZS ČČK	36
3 Cíle	38
3.1 Hlavní cíl.....	38
3.2 Dílčí cíle	38
3.3 Výzkumné otázky	38

4	Metodika.....	39
4.1	Výzkumný soubor.....	39
4.2	Metody sběru dat	39
4.3	Statistické zpracování dat	39
5	Výsledky.....	40
5.1	Hlídané lokality VZS ČČK	40
5.2	Kategorie vodních ploch a pohotovostní spojení	41
5.3	Provozní doba stanic první pomoci.....	42
5.4	Počty členů pobočných spolků.....	44
5.5	Materiální zabezpečení.....	45
5.5.1	Zdravotnické zabezpečení	46
5.5.2	Technické zabezpečení	46
5.6	Zásahy VZS ČČK	48
5.7	Dojezdové časy	49
5.8	Statistika utonulých v ČR.....	50
5.9	Představení služby VZS ČČK pro žáky základních škol.....	52
6	Diskuse.....	55
6.1	Výzkumná otázka č. 1: V jakém časovém režimu operuje VZS ČČK na vodních dílech v ČR?	55
6.2	Výzkumná otázka č. 2: Má základna VZS ČČK dostatečný počet členů a jaká je jejich věková struktura?	55
6.3	Výzkumná otázka č. 3: Jaké jsou hlavní faktory ovlivňující efektivitu zásahů VZS ČČK na vodních dílech ČR?.....	56
6.4	Výzkumná otázka č. 4: Jaké jsou dojezdové časy VZS ČČK na vodních dílech ČR?	57
6.5	Výzkumná otázka č. 5: Proměňuje se přítomnost VZS ČČK na počtu utonulých v ČR?	58
7	Závěry	59
8	Souhrn	60
9	Summary.....	61
10	Referenční seznam	62
11	Přílohy.....	65
11.1	Strukturovaný rozhovor/komunikace.....	65
11.2	Seznam obrázků, tabulek a grafů.....	66

11.2.1Seznam obrázků	66
11.2.2Seznam tabulek	66
11.2.3Seznam grafů.....	66
11.3 Seznam použitých zkratk	67

1 ÚVOD

Vodní díla, jako jsou přehrady, jezera a vodní nádrže, mají významnou roli v infrastruktuře České republiky. Tato vodní díla slouží nejen k regulaci vodních toků a zásobování vodou, ale také jako významná rekreační místa. S narůstajícím počtem návštěvníků a aktivit spojených s vodou však roste i riziko nehod a úrazů. Proto je nezbytné zajistit efektivní a rychlou záchrannou službu, která dokáže včas a profesionálně zasáhnout v případě nouze.

Vodní záchranná služba Českého červeného kříže (VZS ČČK) se již několik desetiletí věnuje zajišťování bezpečnosti na vodních plochách po celé České republice. Její činnost zahrnuje nejen přímé záchranné zásahy, ale také preventivní a vzdělávací aktivity zaměřené na zvyšování povědomí o bezpečném chování u vody.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat působení VZS ČČK na vybraných vodních dílech v České republice. Práce se zaměřuje na hodnocení efektivity zásahů, dojezdových časů a materiálního vybavení záchranných stanic. Rovněž budou zohledněny statistiky utonulých osob a preventivní opatření, která VZS ČČK realizuje. Výsledky této analýzy by měly poskytnout cenné informace pro zlepšení fungování záchranné služby a zvýšení bezpečnosti na vodních plochách.

Tato práce je rozdělena do několika kapitol. První kapitola poskytuje teoretický přehled o ochraně obyvatelstva, integrovaném záchranném systému a historii a současnosti VZS ČČK. Dále jsou stanoveny cíle práce a položeny výzkumné otázky. Následuje metodika výzkumu, kde jsou popsány použité metody sběru a analýzy dat. Výsledky výzkumu jsou prezentovány v další kapitole, která se zaměřuje na konkrétní vodní díla a činnost VZS ČČK na těchto lokalitách. Diskuse a závěry práce shrnují hlavní poznatky a navrhují doporučení pro praxi.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Ochrana obyvatelstva

Pojetí ochrany obyvatelstva často odkazuje na specifický integrovaný systém vztahů, propojení a konkrétních opatření, které mají za cíl chránit obyvatelstvo a jeho majetek v různých situacích ohrožení, začínaje každodenními nepříznivými událostmi a konče katastrofami a ozbrojenými konflikty. (Martínek et al., 2006)

2.1.1 Historické souvislosti ochrany obyvatelstva

Po 2. světové válce až do začátku 90. let 20. století byla lidská populace svědkem více než 200 ozbrojených střetů, které měly přímé nebo nepřímé dopady na více než 25 milionů lidí. Vzhledem k hořkým zkušenostem vznikla potřeba stanovit normy, které by minimalizovaly dopady ozbrojených střetů, zejména na civilní obyvatelstvo. (Martínek et al., 2006)

Význam a relevanci této problematiky dokumentuje zejména Ženeva ve Švýcarsku. Toto město je sídlem mnoha mezinárodních organizací, včetně Světové zdravotnické organizace (WHO), Mezinárodního Červeného kříže a Mezinárodního výboru Červeného kříže. Ženeva je centrem pro organizaci humanitární pomoci v oblastech postižených ozbrojenými střety nebo přírodními katastrofami. (Kavan, 2011)

Mezinárodní výbor Červeného kříže byl založen v roce 1863 v Ženevě Henri Dunantem a dalšími čtyřmi obyvateli města. První Ženevská úmluva byla podepsána v roce 1864 a položila základy mezinárodního humanitárního práva (MHP). V roce 1949 byly v Ženevě podepsány čtyři Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů. Po 28 letech se v roce 1977 v Ženevě konala čtvrtá Diplomatičká konference, která ukončila podpisem Závěrečného aktu, k němuž byly připojeny dva Dodatkové protokoly, rozšiřující Ženevské úmluvy z roku 1949. Dodatečný protokol I je prvním dokumentem MHP, který se podrobněji zabývá problematikou ochrany civilního obyvatelstva. (Kavan, 2011)

2.1.2 Ochrana obyvatelstva v ČR

Vymezení pojmu Ochrana obyvatelstva vychází ze zákona **239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému** a o změně některých zákonů a je definována takto: „Plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití a další opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku“.

Ochrana obyvatelstva může být také dle *Ministerstva vnitra – generálního ředitelství hasičského záchranného sboru ČR (MV – GŘ HZS ČR)*, dle dokumentu *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030* (2020, p. 5) vymezena takto: „Systém prevence, připravenosti, a odezvy vůči mimořádným událostem a krizovým situacím, jehož cílem je ochrana životů, zdraví, majetku a životního prostředí. Ochrana obyvatelstva pokrývá hrozby nevojenského i vojenského charakteru a je úkolem státních orgánů, orgánů územních samospráv, právnických a podnikajících fyzických osob, ale také úkolem samotných občanů.“

Role a pozice ochrany obyvatelstva v České republice jsou důsledkem rozsáhlých změn ve světě i v ČR samotné. Původní důraz na ozbrojené konflikty po skončení studené války ztratil na důležitosti a nebyl schopen obstát v konfrontaci s trendy vyplývajícími z hlubokých společensko-politických změn. Události druhé dekády 21. století, jako například povodně v roce 2013, migrační vlna od roku 2015, konflikt na Ukrajině od roku 2014, pandemie v roce 2020 a další, nicméně zdůrazňují nutnost přistupovat k ochraně obyvatelstva v širším kontextu. Je zásadní rozvíjet tento systém tak, aby byl schopen pružně reagovat na hrozby jak nevojenského, tak vojenského charakteru zároveň. (MV - generální ředitelství HZS ČR, 2020)

2.2 Integrovaný záchranný systém

2.2.1 Vývoj integrovaného záchranného systému v ČR

Na začátku devadesátých let minulého století došlo k významným společenským proměnám, které přinesly jak pozitivní, tak i negativní dopady. Rychlý nárůst počtu automobilů vedl k zesílení dopravních nehod, zatímco Policie ČR, která byla tradičně zodpovědná za jejich řešení, se potýkala s dramatickým nárůstem kriminality. Odpor vůči vojenským přípravám v období bipolárního světa se rozšířil i proti aktivitám v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva, což vedlo k rušení dekontaminačních zařízení a úpadku skladů ochranných prostředků. Snížením počtu vojáků a armádních posádek došlo k omezení schopnosti armády poskytovat pomoc při živelních katastrofách a haváriích, což mělo za následek také úbytek vyškolených záchranářů. Nové zájmy a koníčky obyvatel vedly k postupnému úpadku tradičních občanských sdružení a snížení pozornosti orgánů veřejné správy. Téměř zanikla činnost zdravotnických sdružení Červeného kříže a počet dobrovolných záchranářů, jako například Horské služby, výrazně poklesl. **Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně** však ukládá obcím povinnost zřídit jednotky sboru dobrovolných hasičů (SDH), což zajistilo, že dobrovolní hasiči zůstali největší oporou pro zvládnutí mimořádných situací. (Skalská et al., 2010)

Profesionální hasiči, zejména v okresních hasičských sborech, se rychle přeorientovali z hasičských zásahů na záchranné práce (technické zásahy). Koncept integrovaného

záchranného systému (IZS), který byl iniciován v roce 1993 a později zakotven zákonem o okresních úřadech, přinesl nový způsob spolupráce v krizových situacích. Konečně, katastrofální povodně na Moravě v roce 1997 ukázaly na důležitost zavedení Hasičského záchranného sboru ČR (HZS ČR), což se stalo oficiálně v roce 2000 díky přijetí zákona o HZS ČR a zákona o IZS. (Skalská et al., 2010)

2.2.2 Legislativa integrovaného záchranného systému

Právní regulace IZS vychází přímo z některých ustanovení Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod, stejně jako z **ústavního zákona o bezpečnosti ČR č. 110/1998 Sb.** Ministerstvo vnitra je pověřeno správou IZS na základě **Kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb., o působnosti státní správy**, čímž zajišťuje řízení právních aspektů IZS. Komplexní právní rámec IZS je stanoven zákonem o IZS a přidruženými prováděcími vyhláškami a nařízením vlády. Tento právní rámec byl vytvořen současně s **krizovým zákonem č. 240/2000 Sb.** a **zákonem o hospodářských opatřeních pro krizové stavy č. 241/2000 Sb.**, které jsou vzájemně propojeny prostřednictvím mnoha referencí a souvislostí. (Skalská et al., 2010)

Hlavním právním předpisem pro IZS je **zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému** a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje působnosti, oprávnění a povinnosti všech účastníků při přípravě na mimořádné události (MU) a během záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva. Pravidla stanovená tímto zákonem platí i v době vyhlášení krizových stavů na území ČR nebo v postižených oblastech MU a jsou platná i za válečného stavu. Avšak tento zákon nezahrnuje prevenci MU ani obnovu postižených území. Pro případy, kdy stačí jedna složka, jsou preferovány speciální zákony. Zákon o IZS se využívá při spolupráci různých složek IZS při záchranných a likvidačních pracích. (Vilášek et al., 2022)

Dalšími právními předpisy zabývající se problematikou IZS jsou:

- **Vyhláška č. 328/2001 Sb.**, o některých podrobnostech integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.
- **Vyhláška č. 380/2002 Sb.**, k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva
- **Nařízení vlády č. 463/2000 Sb.**, o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění nařízení vlády č. 527/2002 Sb.
- **133/1985 Sb., Zákon o požární ochraně**

- **Nařízení vlády č. 172/2001 Sb.**, k provedení zákona o požární ochraně; poplachové plány IZS krajů
- A dále směrnice a metodické pomůcky MV

§3 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS definuje, kdy se jedná o použití integrovaného záchranného systému: „IZS se použije v přípravě na mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma nebo více složkami IZS.“

Jedinými aktivitami, které sdílejí složky IZS jako společnou přípravu na záchranné a likvidační práce, jsou společné cvičení a metodické školení. Nicméně hlavní příprava na tyto práce spočívá v individuálních aktivitách jednotlivých složek, zaměřených na specializované úkoly. To znamená, že ačkoli se jednotlivé složky IZS připravují na svou vlastní specifickou činnost – například hasiči na hašení požáru, policisté na ochranu osob a majetku, a další složky na své specializace, nečiní tak dle zákona o IZS ale, na základě svých předpisů nebo účelů, pro které byly tyto složky zřízeny. (Skalská et al., 2010)

Podle zákona 239/2000 Sb., o IZS je IZS aktivován pouze v případě, kdy dvě nebo více složek IZS provádí své úkoly společně alespoň po určitý čas. Tato doba může zahrnovat i období, kdy jsou složky povolány operačními středisky.

2.2.3 Složky IZS

IZS v současnosti funguje jako právně definovaný a otevřený mechanismus spolupráce a koordinace. Zákon o IZS stanovuje základní i další prvky tohoto systému, které jsou určeny k řešení MU, včetně přírodních katastrof a havárií způsobených lidskou činností. IZS je integrován do celkového rámce vnitřní bezpečnosti státu a přispívá k zajištění ústavního práva občanů na pomoc v situacích, kdy je jejich zdraví nebo život ohrožen ze strany státu. (Vilášek et al., 2022)

Základní složky IZS jsou především utvářeny existujícími institucionálními částmi jeho hlavních složek, přičemž jádrem je Hasičský záchranný sbor České republiky. (Zákon 239/2000 Sb., o IZS)

Základní složky IZS

- **Hasičský záchranný sbor ČR (HZS ČR)**
- **Jednotky požární ochrany (JPO)** zařazené do plošného pokrytí jednotkami požární ochrany
- Poskytovatelé **zdravotnické záchranné služby (ZZS)**
- **Policie České republiky (PČR)**

Ostatní součásti IZS jsou oprávněny k provádění záchranných a likvidačních operací v souladu s povahou dané MU, na základě jejich pravomocí vymezených právními předpisy. Jejich začlenění do IZS se realizuje na úrovni kraje, kde jsou zařazeny do plánu IZS kraje hasičským záchranným sborem kraje na základě předchozí dohody o poskytnutí asistence podle zákona o IZS. (Vilášek et al., 2022)

Ostatní složky IZS

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil
- Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory
- Ostatní záchranné sbory
- Orgány ochrany veřejného zdraví
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby
- Zařízení civilní ochrany
- Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využívat k záchranným a likvidačním pracím

Hasičský záchranný sbor ČR funguje jako hlavní organizátor a klíčová součást IZS. V praxi to znamená, že v situacích, kdy se zapojuje více složek IZS, obvykle na místě řídí činnost příslušník HZS ČR, který koordinuje práci složek a vede záchranné a likvidační operace. (HZS ČR, b.r.)

2.3 Červený kříž

2.3.1 Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce

Jak již bylo zmíněno dříve v této práci, historie Červeného kříže (ČK) začala v roce 1863, kdy byl v Ženevě 9. února zformován Výbor pěti. Jeho cílem bylo přenést ochranu raněných na mezinárodní úroveň, a to vedlo k svolání mezinárodní konference, která se uskutečnila v Ženevě od 26. do 29. října. Tato událost byla uznáním snah Výboru pěti ze strany mezinárodního společenství a považuje se za klíčovou v historii ČK. Během této konference byl schválen symbol ČK na bílém poli jako znak ochrany raněných a zdravotníků v době války a zahájen vznik národních společenství v jednotlivých zemích. (Švejnoha, 2008)

Roku následujícího po této události, opět v Ženevě, proběhla diplomatická konference zorganizovaná **Mezinárodním červeným křížem (MČK)**. Dne 22. srpna 1864 přijala Ženevskou úmluvu o zlepšení osudu raněných v polních armádách. Tato úmluva v právním smyslu zajistila ochranu pro raněné, zdravotní personál a zdravotnická zařízení. Je považována za základní kámen současného MHP. (Jukl & Majrichová, 2019)

Mezinárodní výbor Červeného kříže (MVČK), sídlící v Ženevě, je nezávislá, nestranná a apolitická instituce. MVČK je jediným orgánem, který může oficiálně uznávat národní společnosti v různých zemích. Má klíčovou úlohu při poskytování pomoci a přípravě během ozbrojených konfliktů. Spolupracuje s bojujícími stranami a zdravotnickými zařízeními, aby zajistil podmínky pro poskytování zdravotní péče. Dále organizuje **Pátrací službu ČK** a usiluje o přijetí dalších humanitárních smluv. Jeho postavení je pevně zakotveno v mezinárodních úmluvách o ochraně obětí válek. (Švejnoha, 2008)

Národní společnosti Červeného kříže, Červeného půlměsíce a Davidovi hvězdy fungují ve světě jako součást Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce (MHČK) (Obrázek 1), i když mají různé názvy a symboly. Jsou uznávány podle mezinárodního práva a vycházejí ze Statutu MHČK a Ženevských úmluv. Mohou existovat pouze v zemích, které jsou signatáři alespoň První Ženevské úmluvy. Tyto společnosti provozují programy v oblasti zdravotnictví, sociální péče a humanitární pomoci a jsou spojeny s veřejnou správou a poskytovateli zdravotní péče. Zapojují se do dárcovství krve, organizují zdravotnickou záchrannou službu a poskytují pomoc během katastrof a konfliktů. Pro své postavení musí být uznány vládou své země a MVČK. Získávají dobrovolníky pro svou práci a spolupracují s Mezinárodním výborem v oblasti ochrany obětí konfliktů. (Jukl & Majrichová, 2019)

V roce 1919 byla zřízena dnešní **Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce (MFČK)**, dříve známá jako Liga společností ČK, s cílem podporovat mírové programy a poskytovat mezinárodní pomoc zemím postiženým katastrofami, nikoli konflikty. Její role je doplňková k MVČK, který se zaměřuje na konfliktní zóny, zatímco MFČK poskytuje pomoc do jiných oblastí. Federace je pověřena OSN péčí o uprchlíky a úzce spolupracuje s organizacemi jako je WHO a Organizací pro výživu a zemědělství. (Jukl & Majrichová, 2019)

Obrázek 1 Logo Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce

Zdroj: (ČČK, b.r.)

2.3.2 Vývoj Červeného kříže v českých zemích

Československý červený kříž (ČSČK) není historicky první organizací ČK na našem území. Zpočátku bylo Rakousko skeptické k myšlence ČK a odmítlo účast na konferenci ke sjednání První Ženevské úmluvy v roce 1864 s tvrzením, že jeho sanitní organizace je dostačující. Nicméně válka s Pruskem, která podporovala ČK a Ženevskou úmluvu, donutila Rakousko změnit svůj postoj. Dne 21. července 1866 Rakousko přistoupilo k Ženevské úmluvě o zlepšení osudu raněných v polních armádách, což umožnilo vznik organizací ČK na jeho území. (Jukl & Majrichová, 2019)

2.3.2.1 První organizace Červeného kříže v českých zemích – 1868–1919

V roce 1868 vznikla trvalá organizace na území českých zemí, a to Vlastenecký pomocný spolek (Červeného kříže) pro království České, který byl později v roce 1870 založen také pro markrabství Moravské. Tyto organizace fungovaly v rámci říšského svazu „předlitavských“ Červených křížů až do ukončení první světové války. Před poskytováním pomoci válečným raněným se věnovaly mírovým aktivitám, včetně zahájení zdravotnického vzdělávání, pomocí při epidemiích cholery nebo povodní, a charitativními činnostmi pro sirotky a vdovy. Dále se připravovaly personálně a materiálně na možné nasazení v armádě pro pomocnou zdravotnickou službu – zajišťování přepravy raněných a vybavení a rozvoj tzv. rezervních nemocnic. ČK má na našem území již více než sto padesát let trvající tradici. Díky uznání Českého červeného kříže (ČČK) jako pokračovatele obou původních spolků Mezinárodním výborem ČK jsme zařazeni mezi 192 národními společnostmi MHČK na 13. místě dle data vzniku. (ČČK, b.r.)

2.3.2.2 Období mezi světovými válkami – 1919–1938

Po skončení první světové války vznikla Československá republika (ČSR), což logicky znamenalo ukončení činnosti rakouské Společnosti Červeného kříže, která byla pod patronátem Nejvyššího protektorátu rakouského císaře. Stát zajistil majetek spolků ČK na území Čech, Moravy a Slovenska, jež předtím náležely Uherskému Červenému kříži. Avšak situace v oblasti zdravotní péče a sociálního zabezpečení, kterou válka zhoršila, zejména na Slovensku, kde se projevovaly dlouhodobé problémy zanedbání těchto potřeb ze strany uherského státu, vyžadovala pokračování aktivity ČK. (ČČK, b.r.)

Už prvního února 1919 se v Obecním domě v Praze konala přípravná schůzka sociálních pracovníků, kde byl zvolen užší výbor. Delegace byla vyslána k prezidentu republiky T. G. Masarykovi s prosbou o souhlas s vytvořením nové organizace a o jmenování jeho dcery, Dr. Alice Masarykové, do role předsedkyně ČSČK. Prezident republiky svým dopisem z **6. února 1919** vyhověl této žádosti a toto datum je dnes považováno za **oficiální den vzniku ČSČK**. (Vilášek et al., 2022)

Meziválečné období bylo charakterizováno intenzivním rozvojem ČSČK. V této době se poprvé na mezinárodní úrovni v ČK začaly formovat mírové programy národních společností, které využívaly zkušeností a dovedností získaných během světové války. ČSČK se ve smyslu programů Ligy společností ČK, založených v roce 1919 právě za tímto účelem, po dokončení pomoci obětem světové války soustředil na zdravotní vzdělávání populace, boj proti epidemiím, sociální podporu zranitelných skupin, poskytování a podporu zdravotní péče, školení zdravotnického personálu (ošetřovatelek), vytvoření sítě Automobilní záchranné služby a humanitární pomoc v zahraničí. (ČČK, b.r.)

Po Mnichovské konferenci v roce 1938 ČSČK čelil sociálním následkům, musel se starat o desetitisíce lidí opouštějících odstoupená území. Následovalo období odporu vůči Masarykovi a Benešovi, což způsobilo tlak na ČSČK. Kvůli ochraně svého díla Alice Masaryková rezignovala v listopadu 1938, ale výbor ji nejprve odmítl. Později, 7. prosince 1938, ji přijal. Po vyhlášení protektorátu odešla do exilu 1. 4. 1939. (Švejnoha, 2008)

2.3.2.3 Období druhé světové války a poválečné období – 1938–1948

Po rezignaci Alice Masarykové v prosinci novým předsedou ČSČK byl generál MUDr. Vladimír Haering, který vedl zdravotnickou službu čs. legií v Rusku. Po vzniku Protektorátu ČSČK fungoval pod názvem Český červený kříž, ale byl brzy rozpuštěn a majetek předán Německému ČK. Po válce se ČSČK obnovil a poskytoval pomoc armádě, sociální péči pro navrátilce a stavěl školy pro zdravotnický personál. Podpora mu přišla od různých organizací, včetně Amerického ČK. ČSČK hrál klíčovou roli v rekonstrukci a poskytování pomoci po válce. (ČČK, b.r.)

2.3.2.4 Od února 48 až k Sametové revoluci – 1948–1989

Politický převrat v únoru 1948 přinesl zásadní změny i pro ČSČK. Organizace ztratila svou nezávislost a byla začleněna do jednotné Národní fronty jako společenská organizace. Sedm principů MHČK muselo být opuštěno. Rovněž mládežnická sekce ČSČK byla násilně začleněna do Pionýrské organizace a Československého svazu mládeže. Tradice Mírových slavností ČK musela být ukončena. (Vilášek et al., 2022)

Navzdory těžkým podmínkám vykonával ČSČK mezi lety 1949–1989 mnoho prospěšné práce. I když některé tradiční charitativní činnosti zanikly, byly nahrazeny novými. Stát převzal péči o zdraví obyvatel, sociální zabezpečení, osvětu, výchovu a kulturu, ale ČSČK v mnoha případech úspěšně doplňoval jeho činnost. Postavení a úkoly ČSČK byly upraveny zákonem o ČSČK z 30. října 1952. (Vilášek et al., 2022)

ČSČK začal plnit náročné úkoly v oblasti dobrovolného dárcovství krve (Obrázek 2), které od roku 1960 probíhalo bezpříspěvkově, a v poskytování zdravotnických a sociálních služeb.

Organizace zřizovala stanice první pomoci, zdravotnické hlídky, zdravotnické družiny, hlídky mladých zdravotníků a zájmové zdravotnické kroužky. Školila dobrovolné sestry, mladé zdravotníky i lidové hygieniky a zaměřovala se na školení obyvatelstva v první pomoci. ČSČK rovněž aktivně pomáhal při celostátním očkování proti dětské obrně, organizoval letní dětské tábory pro zdravotně oslabené děti a Vodní záchrannou službu. Byla pořádána studijní střediska pro děti a mládež, zdravotně výchovné hry pro děti v mateřských a základních školách, a poskytována humanitární pomoc do zahraničí. (Švejnoha, 2008)

Obrázek 2 *Za dobrovolnými dárci krve zdravotníci vyráželi do závodů i na vesnice*

Zdroj: (Novinky.cz, 2019)

2.3.2.5 *Období po revoluci až k rozdělení ČSFR – 1989–1993*

ČSČK prošel významnou proměnou po roce 1989. Nové stanovy, kodifikované na celostátní konferenci v dubnu 1990, reflektovaly ideály MHČK. Volba MUDr. RNDr. PhMr. Václava Buriana, CSc. prezidentem symbolizovala snahu o návrat k původnímu poslání

organizace a odčinění minulých křivd. Další zásadní změnou bylo vytvoření Mládeže ČSČK jako samostatného hnutí v rámci organizace. (Jukl & Majrichová, 2019)

V únoru 1990 byla důležitá ratifikace obou Dodatkových protokolů k Ženevským úmluvám, což posílilo postavení ČSČK jako národní společnosti a vyjádřilo Československo jako zastávce MHP. Organizace se však potýkala s poklesem členské základny, zejména zdravotnických pracovníků, kteří po roce 1990 čelili novým výzvám, jako bylo zakládání soukromých praxí. Přesto věrní členové ČSČK zůstávali, což podtrhovalo jejich oddanost poslání organizace. (Jukl & Majrichová, 2019)

2.3.2.6 Vznik Českého červeného kříže

Po volbách v roce 1992 bylo zřejmé, že Česká a Slovenská Federativní Republika (ČSFR) rozdělena na dva samostatné státy. Jednání o rozdělení státu motivovalo i ČSČK k přípravám na tento proces. Rozhodnutí o přechodu pravomocí z federálních orgánů ČSČK na republikové orgány bylo učiněno na společném zasedání všech tří výborů ČSČK dne 7. listopadu 1992 v Mlynčecích na Slovensku. Obě republikové organizace vstoupily do roku 1993 samostatně. Stanovy nové organizace – Českého červeného kříže – byly přijaty 5. června 1993 na ustavujícím sjezdu v Praze. Prvním prezidentem ČČK se stal MUDr. Zdenko Vlka, CSc., který tuto funkci vykonával až do roku 2005. (ČČK, b.r.)

2.3.3 Současnost Českého červeného kříže

ČČK (Obrázek 3) je humanitární občanské sdružení působící po celé České republice, zaměřující se na humanitární, sociální a zdravotní činnost. Jeho hlavním cílem je předcházet a zmírňovat utrpení, chránit zdraví a životy lidí, podporovat lidskou důstojnost, a podporovat vzájemné porozumění, přátelství a mír mezi národy bez ohledu na národnost, rasu, náboženství, třídu či politickou příslušnost. Veškeré aktivity ČČK jsou obecně prospěšné. (Vilášek et al., 2022)

ČČK prostřednictvím svých složek a v souladu s mezinárodními úmluvami a **zákonem č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži**, plní následující úkoly:

- Působí výlučně jako uznaná pomocná organizace vojenské zdravotnické služby;
- Působí v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva a poskytuje pomoc v případě katastrof a jiných MU;
- Poskytuje zdravotnické, záchranné sociální a další humanitární služby;
- Šíří znalost Ženevských úmluv;

- Vychovává občany k účasti na plnění zdravotnických úkolů a jeho složky úzce spolupracují s poskytovateli zdravotních služeb.

ČČK je složeno z místních skupin, které se sdružují do oblastních spolků a ty tvoří Národní společnost ČČK. Národní společnosti ČK a ČP poskytují humanitární pomoc při katastrofách a válkách. Přípravenost na katastrofy je klíčovým projektem ČČK, který se zaměřuje na pomoc uvnitř státu i mezinárodní podporu organizovanou MČK. (Vilášek et al., 2022)

Humanitární jednotky ČČK jsou připraveny plnit úkoly jako poskytování personální a psychosociální pomoci při přírodních katastrofách a krizových situacích, spolupráce s IZS při výcviku, a poskytování humanitární pomoci v zahraničí na žádost národních společností ČK či ČP postižených zemí. ČČK disponuje nástroji pro řešení katastrof prostřednictvím svých humanitárních jednotek a Ústředního krizového týmu. (Vilášek et al., 2022)

ČČK má v současnosti sedm kolektivních členů – kolektivním členem se může stát právnická osoba, pokud má sídlo v České republice, sdílí principy, cíle, úkoly a poslání této organizace a aktivně se podílí na jejich naplňování nebo přispívá k jejich dosažení prostřednictvím některé z činností ČČK. Podmínky kolektivního členství v ČČK jsou upraveny stanovami této organizace. (ČČK, b.r.)

Kolektivními členy ČČK jsou:

- Vodní záchranná služba
- Horská služba
- Svaz záchranných brigád kynologů ČR
- Skalní záchranná služba chráněné krajinné oblasti Broumovsko
- Česká speleologická společnost

Ke konci roku 2023 činila členská základna ČČK celkově 13 711 členů a dobrovolníků (počítání byli pouze ti, co za rok 2023 zaplatili členské příspěvky) sdružených v 417 místních skupinách ČČK a 61 oblastních spolků ČČK. Celkový počet zaměstnanců v tomto roce byl 640. Pomoci a služeb ze strany ČČK se za rok 2023 dostalo celkově 453 261 lidem. (ČČK, b.r.)

ČČK je jednou z nejvýznamnějších humanitárních organizací v České republice, která se neustále rozvíjí a přizpůsobuje aktuálním potřebám společnosti. V roce 2024 ČČK nadále pokračuje ve své dlouholeté tradici poskytování pomoci v krizových situacích, zdravotní péče a vzdělávání široké veřejnosti. (ČČK, b.r.)

Obrázek 3 Logo ČČK

Zdroj: (ČČK, b.r.)

2.4 Vodní záchranná služba

2.4.1 Vznik vodní záchranné služby na území ČR

Ačkoliv Vodní záchranná služba na území ČR jako taková vznikla až v druhé polovině šedesátých let 20. století, tak však její základy lze v historii nalézt o něco dříve. V Čechách společnost reagovala hlavně na velké povodně a požáry zakládáním spolků na ochranu života a majetku, tedy s hlavním zaměřením na záchrannářskou funkci. Rozvoj plavání v českých zemích je úzce spjat s činností těchto spolků, které fungovaly mimo státní sféru a školství. Některé z nich se postupně začaly věnovat záchraně tonoucích, což vedlo k pokusům o vytvoření organizovaného systému vodní záchrany. (Vilášek et al., 2022)

Koncem března 1845 způsobila povodeň na Vltavě značné škody na Malé Straně a Starém Městě, postihla 114 ulic a třetinu domů, a 1650 rodin zůstalo bez přístřeší. V srpnu téhož roku zasáhl Malou Stranu ničivý požár. Tyto události pravděpodobně vedly ke vzniku Sboru dobrovolných ochránců při požárech a živelních pohromách v Praze v roce 1857. Tento sbor se zaměřoval na ochranu lidského života a zdraví, které považoval za nejcennější hodnoty, a poskytoval první pomoc při hromadných neštěstích, zejména při povodních a požárech. (Vilášek et al., 2022; VZS ČČK Třebíč, b.r.)

Specializované sdružení zaměřené pouze na záchranu tonoucích se však objevilo až po první světové válce. Podle vzoru některých evropských zemí, kde měly dobrovolné vodní záchranné spolky již více než stoletou tradici (například v Holandsku, Německu, Anglii a Francii), začaly u nás vznikat dobrovolné sbory zachránců tonoucích organizované YMCA (Křesťanské sdružení mladých mužů, založené zakladatelem ČK H. Dunantem v roce 1855) a sokolskými spolky. Tyto organizace se soustředily hlavně na osvětovou činnost, vydávání publikací a organizování záchranné služby během letních táborů. Zejména YMCA kladla velký důraz na důkladné školení svých záchrannářů, přičemž byla vytvořena jednotná metodická pravidla výuky a přísný zkušební řád. Na základě letité praxe a úspěšně vykonaných zkoušek bylo možné získat

hodnosti jako zachránce-junior, zachránce-senior a zachránce-instruktor, které přesně vymezovaly povinnosti záchranářů. (VZS ČČK Třebíč, b.r.)

Za protektorátu byla omezena činnost mnoha spolků kvůli jejich potenciálnímu riziku pro režim, včetně vodních záchranářských organizací. Druhá světová válka tak přerušila jejich slibný rozvoj. Po válce se postupně prosazovala myšlenka Jeronýma Řepy na obnovu vodní záchranné služby v Československu. Řepa byl motivován rostoucím počtem utonulých, který byl ve srovnání s jinými evropskými i přímořskými státy alarmující. Jeho dlouholetou snahu se podařilo realizovat až pod patronací ČSČK. V roce 1966 rozhodlo plenární zasedání ČSČK o zavedení Vodní záchranné služby (VZS) v ČSSR. O rok později sekretariát ÚV KSČ schválil koncepci VZS, Zásady VZS a akční plán jejich realizace. Předsednictvo ÚV ČSČK také schválilo tyto zásady a ustavilo Ústřední radu VZS ČSČK. Formálně se vznik VZS ČSČK datuje do roku 1967, ale aktivní činnost začala až v roce 1968, kdy Ústřední rada VZS ČSČK uspořádala první kurz (Obrázek 4) pro instruktory v Olomouci a první doškolovací kurz. (Vilášek et al., 2022)

Obrázek 4 1968 První kurz Plavčků VZS ČSČK

Zdroj: (VZS ČČK, b.r.)

Je zajímavé, že VZS ČČK byla založena přesně 200 let po vzniku prvního spolku pro záchranu tonoucích na světě, Maatschapy Tot Redding van Drenkelingen v Amsterdamu v roce 1767. Od roku 1967 VZS ČČK vyškolila desítky specializovaných záchranářů a zřídila organizace ve většině okresů. Jejich činnost významně přispívá k hlavnímu cíli VZS ČČK – snížit počet zbytečných utonutí. (VZS ČČK Třebíč, b.r.)

VZS ČSČK se stala přidruženým členem Mezinárodní organizace vodní záchranné služby (FIS) dne 9. září 1988 a plnoprávným členem 12. srpna 1991. Po rozdělení federace v únoru 1992 požádala VZS ČČK o zachování členství a zůstala plnoprávným členem FIS. Dne 3. září 1994 se VZS ČČK v Cardiffu (Wales) stala plnoprávným členem nově vzniklé organizace vodní záchrany – International Life Saving Federation (ILS). (Vilášek et al., 2022)

2.4.2 Vodní záchranná služba ČČK

VZS ČČK (Obrázek 5) je největší a nejstarší celostátní organizace zaměřená na vodní záchranu, vzdělávání a záchranný sport. Působí v jedenácti krajích České republiky a je součástí Integrovaného záchranného systému ČR. (Výroční zpráva VZS ČČK, 2022)

Jako člen International Life Saving Federation (ILS) reprezentuje Českou republiku na mezinárodní úrovni a je kolektivním členem ČČK, dodržující jeho principy a poslání. Patří také mezi členy České rady dětí a mládeže (ČRDM). (Výroční zpráva VZS ČČK, 2022)

Obrázek 5 Logo VZS ČČK

Zdroj: (VZS ČČK, b.r.)

VZS ČČK je klíčovým lídrem v oblasti záchrany ve vodních prostředích a jejich okolí. Jako jediná celostátní organizace tohoto druhu působí zejména v letních měsících na vybraných vodních plochách, kde většinou poskytuje nepřetržitou (24/7) službu. Klíčová je jejich vynikající znalost zajišťovaných vodních ploch, břehů a okolí. Rychlá reakce na situace jako tonutí nebo stavy těsně po tonutí výrazně zvyšuje šance na přežití. VZS ČČK také poskytuje své čluny jako dopravní prostředek pro posádky rychlé lékařské pomoci, umožňující rychlý transport pacienta z těžko dostupných míst k sanitnímu vozu nebo vrtulníku Letecké záchranné služby (LZS). Vzhledem k tomu, že utopení je v České republice druhou nejčastější příčinou náhlé smrti po dopravních nehodách, je činnost VZS ČČK na velkých vodních plochách nezastupitelná a nenahraditelná. (Vilášek et al., 2022)

VZS ČČK se rovněž podílí na zajištění bezpečnosti v aquaparcích, bazénech a koupalištích, kde působí kvalifikovaní plavčíci. Organizace je také často vyhledávána pro konzultace týkající se kvalitního zabezpečení těchto zařízení. (Vilášek et al., 2022)

VZS ČČK má pět hlavních pilířů své činnosti:

1. Záchrana a poskytování neodkladné rozšířené první pomoci na vodních plochách a v jejich blízkosti, včetně technické pomoci a záchrany.
2. VZS ČČK jako aktivní součást IZS.
3. Sport a volnočasové aktivity pro mládež i dospělé, včetně prevence tonutí.

4. Komplexní vzdělávací řád záchranářů – od juniorů po specialisty na specifické typy vodního prostředí a lektory/instruktory/školitele nejen pro složky IZS.
5. Prevence proti tonutí. (VZS ČČK, b.r.)

Hlavním posláním VZS ČČK je celoroční aktivní činností svých členů vytvářet bezpečné podmínky pro pohyb a pobyt návštěvníků na vodních plochách a tocích, pod jejich hladinou a v jejich okolí. VZS ČČK poskytuje výuku, tréninky, organizuje a provádí preventivní a záchranářskou činnost a první pomoc. Plní úkoly vyplývající z jejího poslání a zákona č. 239/2000 Sb., o IZS. Posláním VZS ČČK je nejen realizace zájmů svých členů, ale také činnosti ve prospěch široké veřejnosti. (*Stanovy Vodní záchranné služby ČČK, Z.S., 2017*)

Hlavní činnost VZS ČČK se zaměřuje na ochranu a uspokojení společného zájmu, který zahrnuje organizaci a provádění preventivní a záchranné činnosti, likvidační práce, spolupráci s příslušnými složkami IZS a poskytování technické a zdravotnické první pomoci u vodních ploch. Cílem je zabránit úrazům, utonutím, smrti a ztrátám na majetku. (*Stanovy Vodní záchranné služby ČČK, Z.S., 2017*)

Konkrétní činnosti VZS ČČK zahrnují:

- Výuku obyvatelstva v poskytování první pomoci při záchraně tonoucích.
- Zdravotnické zabezpečení sportovních a rekreačních akcí na vodě.
- Provoz zařízení první pomoci u sportovních a rekreačních zařízení blízko vodních ploch, zajišťování bezpečnosti návštěvníků a dozor na vodě a v její bezprostřední blízkosti.
- Doporučování a nařizování opatření správcům vodních ploch a provozovatelům sportovních a rekreačních zařízení pro zajištění bezpečnosti.
- Spolupráci při záchranných akcích při živelních pohromách a hromadných neštěstích.
- Ochranu životního prostředí u rekreačních vodních ploch a upozorňování provozovatelů na narušitele.
- Poskytování námětů a podkladů pro vydávání materiálů zaměřených na bezpečný pobyt na vodě a kolem ní (Obrázek 6), a navrhování jejich vhodného rozmístění a údržby. (*Stanovy Vodní záchranné služby ČČK, Z.S., 2017*)

Obrázek 6 Desatero bezpečného pobytu u vody

Zdroj: (VZS ČČK, b.r.)

2.4.2.1 VZS ČČK a její spolupráce se složkami IZS

Mechanismy napojení humanitárních jednotek ČČK a tím pádem i VZS ČČK s IZS jsou realizovány na základě **zákona č.239/2000 Sb., o IZS** – VZS ČČK spadá tímto zákonem mezi ostatní složky IZS dle §4 odstavce 2 a poskytují plánovanou pomoc na vyžádání při záchranných a likvidačních pracích dle §21. Uvedené jednotky VZS ČČK jsou zařazeny do poplachového plánu IZS. (Martínek et al., 2006)

Členové VZS ČČK provádějí záchranné práce při požárech, živelních pohromách a dalších MU na základě smlouvy s MV – GŘ HZS ČR. Tyto činnosti zahrnují zásahy ve složitých podmínkách na vodní hladině. VZS ČČK je dobrovolnická složka, jejíž nasazení závisí na dohodě (o součinnosti) mezi místní základnou IZS a jejími zástupci. Po uzavření dohody o spolupráci je VZS ČČK v dané lokalitě zařazena do IZS a účastní se akcí na vyžádání, například při povodních, pátracích akcích, dozoru na vodních plochách, likvidačních pracích a záchraně majetku, zejména v situacích spojených s vodním prostředím. (Vilášek et al., 2022)

Místní složky VZS ČČK obvykle nemají vlastní operační střediska, ale mají kontaktní osobu, která je v případě potřeby informuje telefonicky. Záchranný tým VZS ČČK obvykle sestává ze šesti

členů s kvalifikací minimálně záchranář 3, často včetně dalších kvalifikací, jako jsou potápěč nebo záchranář na divoké vodě. (Vilášek et al., 2022)

VZS ČČK prokázala svou schopnost akce při katastrofálních povodních v roce 1997 a od té doby byla nasazována při každých povodních, ať už lokálního či většího rozsahu. Její odborná způsobilost v oblasti záchrany tonoucích je nezastupitelná, včetně vybavení zdravotnickým materiálem a záchrannými prostředky. (Vilášek et al., 2022)

Jako součást IZS zasahuje VZS ČČK na základě příkazu k výjezdu (PKV) krajskými operačními středisky Hasičského záchranného sboru ČR (HZS), Zdravotnické záchranné služby (ZZS), Policie ČR (PČR) nebo reaguje na tísňové výzvy od samotných občanů. Úzce spolupracuje s Leteckou záchrannou službou (LZS), Státní plavební správou (SPS), městskými policiemi a správci toků a vodních nádrží. VZS ČČK poskytuje čluny pro transport posádek ZZS do obtížně přístupných míst a pro rychlý převoz pacienta k sanitce nebo vrtulníku LZS. (VZS ČČK, b.r.)

VZS ČČK je přímo napojena na aplikaci **Záchranka**, která spojuje volajícího s operačním střediskem ZZS a odesílá GPS souřadnice. Pokud je aplikace použita na vodní ploše nebo v okruhu do 300 metrů od ní, posádka VZS ČČK obdrží oznámení a připraví se k zásahu. (VZS ČČK, b.r.)

VZS ČČK využívá centralizovaný elektronický systém pro příjem příkazů k výjezdu prostřednictvím aplikace **GINA**, která je napojena na Krajské operační a informační středisko (**KOPIS**) HZS ve všech 11 krajích, kde VZS ČČK působí. Příkazy k výjezdu od ZZS jsou individuální pro každý kraj. Pro spojení používá VZS ČČK státní systém PEGAS a analogové RDST v rámci frekvencí HZS pro koordinaci na místě události. (VZS ČČK, b.r.)

2.4.2.2 Členská základna a vzdělávací řád VZS ČČK

V roce 2022 bylo registrováno 1568 členů ve 37 pobočných spolcích, z toho 417 bylo ve věku do 14 let, 201 ve věku 15–17 let, 225 ve věku do 18–25 let a 725 bylo starších 26 let. VZS ČČK rekrutuje své členy z řad dobrovolníků a každý člen vykonává svou činnost ve svém volném čase bez nároku na finanční odměnu. (Výroční zpráva VZS ČČK, 2022)

Členem VZS ČČK se může stát každý občan, který dosáhl věku 7 let a zaregistruje se u příslušné místní skupiny VZS ČČK. Do VZS ČČK tedy patří i skupiny dětí a mládeže. **Plnohodnotným kvalifikovaným záchranářem se však člověk může stát až po dosažení 18 let** a složení zkoušky odborné způsobilosti. Po úspěšném složení této zkoušky získá člen kvalifikaci plavčík/záchranář 3 (Z3), která ho opravňuje k prevenci nehod a tonutí v bazénech, umělých a přírodních koupalištích a k účasti v záchranném družstvu VZS ČČK při živelních pohromách. (Vilášek et al., 2022)

VZS ČČK má komplexní vzdělávací systém pro záchranáře, specialisty na různé typy vodního prostředí a lektory pro složky IZS. Jako jediná v ČR těží z členství v International Life Saving Federation (ILS), největší globální asociaci vodní záchrany. Vlastní vzdělávací program připravuje členy již od 6 let a spolupracuje při výcviku zaměstnanců IZS v oblastech ovládání motorových plavidel, hladinové služby, divoké vody, zásahů při povodních a specializovaných záchran na ledu. (VZS ČČK, b.r.)

VZS ČČK je autorizovanou osobou pro preventivní a záchranné činnosti, poskytuje akreditované kurzy jako Plavčík, Mistr Plavčík a Záchranář na volné vodě, které jsou zařazeny do Národní soustavy kvalifikací. Nabízí také kurzy jako Záchranářské minimum a Záchrana na zamrzlé vodní hladině (Obrázek 7). Účastníci kurzů jsou připravováni na činnosti v rámci IZS při MU. VZS ČČK spolupracuje se složkami IZS na vzdělávání a výcviku a je pověřenou osobou k ověřování praktických dovedností při vedení malého plavidla, s certifikacemi vydávanými Státní plavební správou. (VZS ČČK, b.r.)

Obrázek 7 Záchrana na zamrzlé vodní hladině

Zdroj: (Vodní záchranná služba ČČK Praha 6, b.r.)

Stručný přehled vzdělávacího programu VZS ČČK: (VZS ČČK, b.r.)

Kvalifikace mládeže

- Mladý záchranář 7 / Z7 (6-10 let)
- Mladý záchranář 6 / Z6 (10-14 let)
- Mladý záchranář 5 / Z5 (14-18 let)

Kvalifikační minima

- Záchranářské minimum / ZM – Základní kvalifikace pro získání statusu řádného člena VZS.
- Minimum VZS pro volnou vodu / MVV – Minimální kvalifikace pro službu na stanicích VZS.
- Vůdce záchranářského plavidla / VZP – Minimální kvalifikace pro vedení záchranářských plavidel VZS.

Základní kvalifikace

- Záchranář 3 / Z3 – Vstupní podmínka pro kurzy Z2 a Záchranář VZS.
- Záchranář 2 / Z2 – Podmínka pro některé pedagogické kvalifikace.
- Záchranář VZS – Kvalifikace zajišťující bezpečnost na vodních plochách, usměrňování vodních aktivit a provádění záchranářských zásahů.

Pedagogické kvalifikace

- Školitel první pomoci / SPP – Oprávnění k výuce a zkoušení první pomoci.
- Školitel pro bazénové kvalifikace / SBK – Kompetentní k výuce a zkoušení na kurzech ZM, Z3 a Z2.
- Školitel vůdců záchranářského plavidla / SVZP – Oprávnění k výuce a zkoušení na kurzech VZP.
- Instruktor ZVV – Kompetentní k výuce a zkoušení na základě pověření.
- Lektor ZVV – Kompetentní k výuce a zkoušení na základě pověření.

2.4.2.3 *Financování VZS ČČK*

Od roku 2016 do roku 2020 poskytovalo Ministerstvo vnitra ČR dotace na obnovu a rozvoj materiálně-technické základny VZS ČČK, zatímco GŘ HZS ČR přispívalo na provoz služby. Díky těmto dotacím mohou záchranáři využívat nová záchranářská plavidla, vybavení a techniku, pořizovat nová zásahová vozidla a stavět nové stanice. V letech 2021 a 2022 však byla poskytnuta pouze nedostačující dotace na provoz ve výši 5 milionů Kč. Dále je také významným přispěvatelem Národní sportovní agentura. (VZS ČČK, b.r.; Výroční zpráva VZS ČČK, 2022)

Další zdroje financování:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – financuje práci s mládeží a využívání bazénů.

- MV – přispívá na činnost a vybavení týmů napojených na IZS, financování je také částečně zajišťováno jednotlivými kraji.
- Ministerstvo zdravotnictví – získává peníze z grantů.
- Český olympijský výbor – poskytuje prostředky z darů provozovatelů loterií.
- Fórum dárců – organizuje DMS kampaň „Bezpečně u vody – Pomozte nám pomáhat“.
- Hlavní město Praha – poskytuje dotace pro VZS ČČK Praha 15, pobočný spolek. (Vilášek et al., 2022)

Finance na provoz VZS ČČK a jejich spolků jsou často získávány i z podpory a dotací z krajů ve kterých VZS ČČK působí, ale je i sponzorována ze strany fyzických a právnických osob.

2.5 Vodní záchrana na mezinárodní scéně

Význam dovednosti plavat je zdůrazněn již Platónem (427-347 př. n. l.) ve jeho Zákonech, kde zmínil pochybnosti o schopnosti člověka zastávat úřad, pokud neumí číst ani plavat. První záchranařský spolek byl založen v Amsterdamu v roce 1767 pod názvem Maatschapy Tot Redding van Drenkelingewen zu Amsterdam. V roce 1769 vznikla první německá organizace Die hamburgische Rettungsanstalt, což lze přeložit jako Hamburské záchranné sbory. Následně byly založeny spolky na záchranu tonoucích i v dalších městech (1772 – Kodaň, 1773 – Paříž, 1774 – Londýn). Tyto organizace se zaměřovaly pouze na přímou záchranu tonoucích a jiné aspekty prevence utonutí, kromě plavání, jim byly cizí. Společenské mínění přijalo záchranné plavání až kolem roku 1850, kdy začaly vznikat národní záchranařské organizace. Národní federace byly založeny například v Anglii (RLSS) v roce 1891, ve Francii v roce 1893, v Itálii v roce 1899, v Belgii v roce 1902 a v Dánsku v roce 1907. První mezinárodní kongres pro záchranu životů se konal v roce 1878 v Marseille pod vedením francouzských záchranařských asociací. (Vilášek et al., 2022)

2.5.1 *Federation Internationale de Sauvetage*

Na konci 19. století začalo několik národních záchranařských organizací spolupracovat s obdobnými zahraničními organizacemi. Jak již bylo zmíněno v předchozí části první mezinárodní kongres uspořádaly francouzské záchranařské asociace v Marseille v roce 1878 zaměřený na záchranu životů. Během tohoto kongresu Středozevní institut pro záchranu životů navrhl založení mezinárodního orgánu, který by spojoval organizace věnující se záchrane životů ve všech podobách. Některé státy navázaly kontakty, které zůstaly nepřerušené. Přestože se

konalo ještě několik kongresů, nevznikla žádná jednotná mezinárodní federace záchranářů. (VZS ČČK Třebíč, b.r.)

Až v roce 1910, na podnět Raymonda Piteta, byla ve Francii založena Mezinárodní federace pro záchranu životů (Federation Internationale de Sauvetage – dále jen FIS). Zakládajícími státy byly Belgie, Dánsko, Francie, Velká Británie, Lucembursko, Švýcarsko a Tunis. Španělsko a Itálie, i když nebyly přítomny, podporovaly její vznik. Sídlo FIS bylo určeno v Paříži a Francie s Belgií se staly dějišti všech následných kongresů a šampionátů. První světová válka přerušila rozvoj FIS. Mezi válkami se FIS (Obrázek 8) věnovala také záchraně na silnicích a v horách. Po druhé světové válce se činnost FIS pomalu obnovovala a v roce 1952 se v Paříži konal kongres, který je považován za znovuzrození FIS. (VZS ČČK Třebíč, b.r.)

Na tomto zasedání byla nová organizace pojmenována „Fédération Internationale de Sauvetage et de Secourisme et de Sports Utilitaires“ (Mezinárodní federace pro záchranu, záchranářství a užitkové sporty), což byl název zachovaný až do roku 1963, kdy se změnil na „Fédération Internationale de Sauvetage et de Sports Utilitaires“ (Mezinárodní federace pro záchranu a užitkové sporty). V roce 1985 FIS znovu upravila své stanovy a přijala nový název: „Fédération Internationale de Sauvetage Aquatique“. Hlavními cíli FIS bylo rozvíjet a podporovat instituce zabývající se všemi aspekty záchrany života, jako je vodní záchrana, a šířit vědecké a didaktické principy za účelem zlepšení tělesné výchovy a sportu v oblasti záchrany života. (ILS, b.r.)

Obrázek 8 Logo FIS

Zdroj: (ILS, b.r.)

2.5.2 World Life Saving

V listopadu 1956 založily národní asociace pro záchranu života na surfových plážích z Austrálie, Nového Zélandu, Jižní Afriky, Cejlonu, Havaje, Velké Británie a USA Mezinárodní radu pro záchranu života na surfových plážích (ICSLS). (ILS, b.r.)

V roce 1971 se uskutečnil kongres v Sydney (Austrálie), kde členové ICSLS vytvořili novou organizaci nazvanou World Life Saving (WLS) (Obrázek 9). Tato organizace byla oficiálně založena 24. března 1971 v Cronulle v Austrálii. Stanovy WLS vstoupily v platnost 14. června 1977 na

základě formální dohody mezi zakládajícími zeměmi: Austrálií, Velkou Británií, Novým Zélandem, Jižní Afrikou a Spojenými státy. (Vilášek et al., 2022)

WLS byla vytvořena s cílem zavést vzdělávací programy pro bezpečnost na moři a v oblasti vodních aktivit, zaměřené na přímou spolupráci mezi lidmi. (ILS, b.r.)

Obrázek 9 Logo WLS

Zdroj: (ILS, b.r.)

2.5.3 International Life Saving Federation

Organizované mezinárodní záchranářské aktivity začaly v roce 1878 prvním Světovým kongresem v Marseille na jihu Francie. V následujících desetiletích dosáhly různé národní záchranářské organizace významných úspěchů, což vedlo k potřebě mezinárodního fóra pro výměnu nápadů. Tento vývoj vedl k založení FIS a později WLS, jejichž cílem bylo podporovat záchranářství ve stojatých a mořských vodách po celém světě. V roce 1993 se FIS a WLS sloučily (Obrázek 10) do International Life Saving Federation (ILS), a při jejím založení byla podepsána Charta mezi FIS, WLS a ILS. (ILS, b.r.)

Za účelem podpory užších vztahů a aktivit na jednotlivých kontinentech nebo v jiných částech světa byly založeny regionální pobočky ILS. Jejich úkolem je koordinovat činnosti různých členských federací, poskytovat pomoc zemím, které o ni požádají. Byly vytvořeny čtyři regionální pobočky: Afrika, Amerika, Asie/Pacifik a Evropa (Obrázek 11). Všechny členské federace ILS v dané geografické a politické oblasti jsou automaticky členy příslušné regionální pobočky, přičemž všechny evropské členské federace spadají pod International Life Saving Federation – Europe (ILSE). (ILSE, b.r.)

Obrázek 10 Sloučení FIS a WLS

Zdroj: (ILS, b.r.)

Obrázek 11 Logo ILSE

Zdroj: (ILSE, b.r.)

2.6 Vodní díla v České republice

Vzhledem k tématu této bakalářské práce, bych se rád alespoň okrajově dotkl tematiky výstavby vodních děl na našem území. Vodní díla v české republice plní mnoho funkcí – zásobování obyvatelstva pitnou vodou, ochrana před povodněmi, jako zdroje pro výrobu elektrické energie atd. Vodní díla se velice často také využívají ke sportovním účelům a také jako zdroj rekreace.

Od kolonizace bylo jasné, že voda je proměnlivý zdroj, který je nutné spravovat a uchovávat. První nádrže, často spojené s kláštery, sloužily k chovu ryb, což se brzy stalo významným zemědělským odvětvím, zejména v českých zemích. V 19. století však rybníkářství upadlo kvůli rostoucí populaci a potřebě půdy pro plodiny, stejně jako díky rozmachu průmyslu, který využíval vodní energii. Výstavba kanálů, jako Schwarzenberský kanál, usnadňovala dopravu dřeva, a nádrže jako Jordán v Táboře byly budovány k zásobování pitnou vodou. Průmyslová revoluce však přinesla i odlesňování a změnu mikroklimatu, což vedlo k častým povodním. Tyto povodně stimulovaly výstavbu přehrad, jako například přehrada na Kamenném potoce (první

zděná přehrada) v Mariánských Lázních (1883) a přehrada Jevišovice (1884-1897), která zajišťovala ochranu před povodněmi a stabilní dodávku vody. (Němec et al., 2016)

V roce 1897 povodeň na Lužické Nise vedla k pozvání stavitele Otto Intze, který navrhl a postavil pět přehrad v Liberecku a Jablonecku. Výstavba přehrad pokračovala i během socialismu, kdy vznikla série přehrad Vltavské kaskády, která maximalizovala využití Vltavy pro energetiku, protipovodňovou ochranu, plavbu a rekreaci. Kaskáda dokáže zcela zastavit povodeň do velikosti dvacetileté vody a větší povodně zmírnit. Po roce 1989 se výstavba větších vodních děl stala obtížnější kvůli problémům s vlastnictvím půdy, což ztěžuje realizaci protipovodňových opatření. Klimatické změny a jejich projevy, jako dlouhotrvající sucho a velké povodně, mohou však přinést potřebné změny ve správě vodních zdrojů. (Němec et al., 2016)

2.6.1 Vltavská kaskáda

Vltavská kaskáda je soustava vodních děl na řece Vltavě v České republice, budovaná převážně ve 20. století. Skládá se z několika přehrad, které slouží k výrobě elektrické energie, ochraně před povodněmi, zlepšení splavnosti řeky, zásobování vodou a rekreačním účelům. Hlavními přehradami Vltavské kaskády jsou Lipno, Orlík, Kamýk, Slapy, Štěchovice a Vrané. Největší z nich, Lipno, dokončená v roce 1959, je významná pro energetiku a rekreaci. Orlík, dokončený v roce 1961, je nejvyšší přehradou v kaskádě a klíčový pro regulaci průtoků a ochranu před povodněmi. (Povodí Vltavy, 2013)

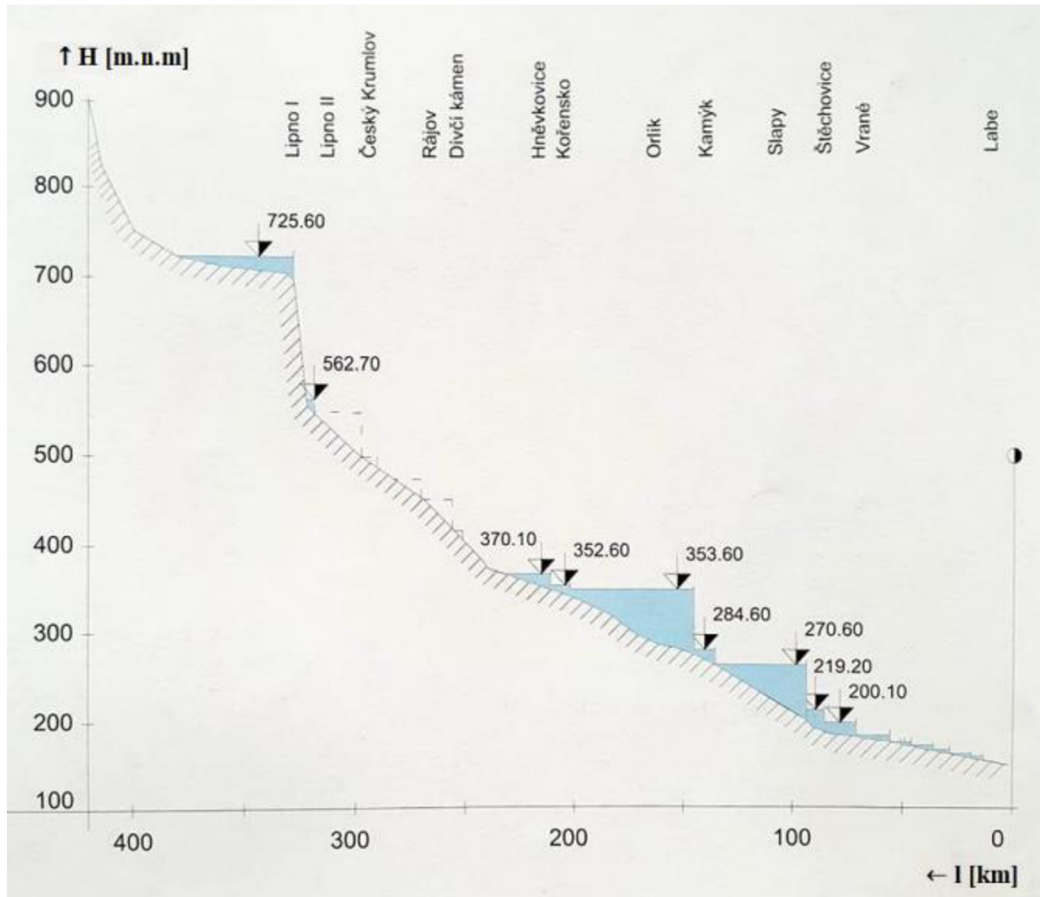
První komplexní projekt na splavnění Vltavy mezi Českými Budějovicemi a Mělníkem byl vytvořen v roce 1894 firmou Lanna – Vering. Tento projekt zahrnoval splavnění toku pomocí 33 nízkých jezů s plavebními komorami pro lodě s nosností 600 až 700 tun. Po přijetí „Vodocestného zákona“ v roce 1901 se snaha o splavnění Vltavy zintenzivnila. Studie z roku 1910 navrhla 35 stupňů pro lodě s nosností do 300 tun. V roce 1911 byla předložena studie na splavnění a využití vodní energie s 20 stupni mezi Prahou a Budějovicemi. Téhož roku inženýr Rudouš předložil odvážný návrh na výstavbu vysokých přehrad u Slap a Orlíka. (Povodí Vltavy, 2013)

Po první světové válce se střetávaly hospodářské zájmy plavby a energetiky. Řešení inženýrů Hromase a Štěpána z roku 1922 zahrnovalo 10 stupňů, včetně 70 m vysoké přehrady u Štěchovic. Tento projekt však narazil na překážky kvůli vysokým nákladům. Výsledkem bylo první větší vodní dílo – zdyadlo u Vraného nad Vltavou. Boje o Vltavské přehrady pokračovaly, a stavba druhé velké přehrady u Štěchovic začala až v roce 1938, dokončená byla v roce 1945. Po válce se zaměřili na velké vodní díla pro akumulaci vody. Diskuse vedly k dnešnímu řešení, jako jsou přehrady Slapy a Orlík. Slapská přehrada, dokončená v roce 1955, musela být navržena

pro lodě s menším výtlačkem. Orlická přehrada byla dokončena v roce 1962, završující výstavbu vodních děl na střední Vltavě. (Povodí Vltavy, 2013)

Vltavská kaskáda (Obrázek 12) představuje důležitý příklad multifunkčního využití vodních zdrojů a její přehrady jsou zásadním prvkem české infrastruktury. Podporují energetickou stabilitu, poskytují ochranu před povodněmi a zvyšují kvalitu života v okolních regionech.

Obrázek 12 Schéma podélného profilu Vltavské kaskády

Zdroj: (Broža, 2005)

2.6.2 Soustava Novomlýnských nádrží

Novomlýnské nádrže jsou největším vodním dílem na Moravě. Jejich výstavba je však jedním z nejkontroverznějšých zásahů do přírodního prostředí této oblasti. Ekologové upozorňují na výrazné ovlivnění přirozených funkcí lužních lesů a dodnes se vedou spory ohledně výšky hladiny jednotlivých nádrží. (Blažek et al., 2006)

Na jižní Moravě, na soutoku řek Dyje, Jihlavy a Svatky, se nachází vodní dílo Nové Mlýny, největší vodní plocha v povodí řeky Moravy. Toto území bylo tradičně sužováno protiklady – v obdobích sucha zde byl nedostatek vody, zatímco časté povodně způsobovaly značné škody. Odlesňování pro zemědělské účely, které začalo již ve středověku, zhoršovalo vodohospodářské

poměry. Řeka Dyje, která zde nabývá nížinného charakteru, často meandrovala, a voda z povodní zůstávala dlouho mimo koryto. Snaha o zlepšení vodních poměrů na dolním toku Dyje sahá až do 18. století, přičemž první úpravy toku byly realizovány až v 19. a na počátku 20. století díky rakouskému vodocestnému zákonu z roku 1901. (Broža, 2005)

Klíčovým podkladem pro řešení vodohospodářských problémů byl Státní vodohospodářský plán z roku 1954. V roce 1959 vláda ČSR rozhodla o vypracování přípravných projektových studií s cílem chránit území před povodněmi, zajistit zdroje vody pro závlahy a zvýšit minimální průtoky v Dyji. Výstavba vodohospodářských úprav začala v roce 1968 a zahrnovala úpravy řek Dyje a Moravy, přičemž klíčovou stavbou se stala nádrž Nové Mlýny. Bylo rozhodnuto rozdělit nádrž dvěma hrázi na tři oddělené části, což umožnilo lépe zvládat kolísání hladiny a zajistit silniční spojení mezi obcemi. (Broža, 2005)

Horní nádrž byla dokončena v roce 1978, střední nádrž v roce 1980 a dolní nádrž v roce 1988. Horní nádrž slouží především k rekreačním účelům, zatímco střední nádrž je klidová a chráněná rezervace. Dolní nádrž plní hlavní vodohospodářské funkce – akumulaci vody pro závlahy a další odběry, zajištění minimálního průtoku v Dyji a ochranu před povodněmi. V rámci výstavby byly vybudovány i boční hráze pro omezení zaplavené plochy a zlepšení podmínek v povodí. Ekologické náhrady zahrnují vytvoření biokoridoru a umělých ostrovů, které pomáhají zachovat biologickou rozmanitost oblasti. (*Povodí Moravy*, b.r.)

2.6.3 Přehled vodních ploch s působností VZS ČČK

VZS ČČK v současné době působí na 17 vodních dílech po celé České republice, rozložených v 11 krajích. Tyto vodní plochy jsou klíčové pro rekreaci, rybářství a zásobování vodou, a proto je zajištění jejich bezpečnosti prioritou. Největší vodní plochou z hlediska rozlohy je přehradní nádrž Lipno I – též často nazývaná jako České či Jihočeské moře. Významnou vodní plochou jsou také Nové Mlýny III v Jihomoravském kraji, které se pyšní nejdelší hrází v délce 4 658 metrů. (Broža et al., 2009; VZS ČČK, b.r.)

Pro lepší pochopení a detailní přehled základních informací o těchto vodních dílech je níže uvedena tabulka 1. V této tabulce jsou zahrnuty informace jako název vodního díla, jeho rozloha, délka hráze, lokalita a další důležité údaje, které poskytují ucelený přehled o těchto vodních plochách.

VZS ČČK nezajišťuje žádnou vodní plochu v hlavní městě Praha (sídli zde však pobočné spolky) a zároveň nemá žádný pobočný spolek ani stanici první pomoci v Olomouckém a Zlínském kraji. (VZS ČČK, b.r.)

Tabulka 1 Základní údaje o vodních dílech

Základní informace o vodních dílech s působností VZS ČČK								
Vodní dílo	Kraj	Obec	Tok	Výška hráze nad terénem	Délka hráze v koruně	Objem nádrže	Rozloha vodní plochy	Výstavba
				m	m	mil. m ³	ha	
Slapy	Středočeský	Černošice	Vltava	60	260	269,3	1162,6	1949-1957
Orlík	Středočeský/ Jihočeský	Příbram	Vltava	81,5	450	716,5	2732,7	1954-1963
Lipno I	Jihočeský	Krumlov	Vltava	25	296	309,5	4870	1952-1960
Hracholusky	Plzeňský	Hracholusky	Mže	26,5	270	56,6	410,4	1959-1964
Dalešice	Vysočina	Kramolín	Jihlava	79	300	127,3	482	1970-1979
Nové Mlýny I	Jihomoravský	Nové Mlýny	Dyje	6,1	2484	12,2	531	1974-1978
Nové Mlýny III	Jihomoravský	Nové Mlýny	Dyje	9,8	4658	87,8	1668	1974-1988
Těrlicko	Moravskoslezský	Těrlicko	Stonávka	30	617	27,4	251,2	1958-1963
Rozkoš	Královehradecký	Česká Skalice	Úpa	21	412,5	76,2	1001	1965-1972
Nechranice	Ústecký	Chomutov	Ohře	38	3280	287,6	1338	1961-1968
Slezská Harta	Moravskoslezský	Bílčice	Moravice	65	540	218,7	873,9	1987-1997
Pastviny	Pardubický	Nekoř	Divoká Orlice	31,3	192,7	10,8	92	1933-1938
Seč	Pardubický	Seč	Chrudimka	35,5	165	22,1	220,1	1924-1934
Mšeno	Liberecký	Jablonec nad Nisou	Mšenský potok	15,8	425,5	2,8	39,8	1906-1909
Jesenice	Karlovarský	Cheb	Odrava	20	753	60,6	760	1957-1961
Vranov	Jihomoravský	Vranov	Dyje	47	290,5	132,7	761,3	1930-1934
Hlučín	Moravskoslezský	Hlučín	Opava				131,5	1990

Zdroj: (Vlastní tvorba; Broža et al., 2009)

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem této práce je zejména zhodnocení a sumarizace poznatků současného stavu VZS ČČK na hlídaných vodních dílech, zejména pak zjištění týkající se materiální vybavenosti, personální obsazenosti a dalších relevantních údajů, které poskytnou ucelenější obraz o fungování jednotlivých pobočných spolků.

3.2 Dílčí cíle

- 1) Prozkoumat a popsat vývoj, souvislosti a historické milníky spojené s VZS ČČK.
- 2) Analyzovat propojení VZS ČČK s ostatními složkami IZS a jejich spolupráci při společných zásazích.
- 3) Navrhnout program zaměřený na zvýšení povědomí o VZS ČČK a bezpečnosti na vodních plochách.

3.3 Výzkumné otázky

- 1) V jakém časovém režimu operuje VZS ČČK na vodních dílech ČR?
- 2) Má základna VZS ČČK dostatečný počet členů a jaká je jejich věková struktura?
- 3) Jaké jsou hlavní faktory ovlivňující efektivitu zásahů VZS ČČK na vodních dílech ČR?
- 4) Jaké jsou dojezdové časy VZS ČČK na vodních dílech ČR?
- 5) Proměňuje se přítomnost VZS ČČK na počtu utonulých v ČR?

4 METODIKA

Tato kapitola popisuje metodologický přístup k provedení výzkumu zaměřeného na působení VZS ČČK na vodních dílech v České republice. Metodika je rozdělena do následujících podkapitol: Výzkumný soubor, Metody sběru dat a Statistické zpracování dat.

4.1 Výzkumný soubor

Pro výzkum byly vybrány pobočné spolky VZS ČČK, které působí na vodních dílech ČR a jejich členové, včetně předsedů a Prezidia VZS ČČK. Výzkumný soubor zahrnoval informace získané z interních dokumentů, výročních zpráv a rozhovorů s klíčovými osobami zapojenými do činnosti a vedení VZS ČČK.

4.2 Metody sběru dat

Sběr dat probíhal ve dvou rovinách: teoretická a výzkumná část.

Teoretická část zahrnovala rešerši knižních publikací, internetových zdrojů, učebních textů, interní dokumentace a výročních zpráv o VZS ČČK a s ní spjaté tematice (ochrana obyvatelstva, IZS, ČČK a vodní díla).

Výzkumná část byla realizována prostřednictvím strukturovaných telefonických rozhovorů či e-mailové komunikace s předsedy pobočných spolků a členy Prezidia VZS ČČK, díky kterým bylo možno získat informace týkající se organizace, materiálního zabezpečení a počtech zásahů a dalších relevantních údajů. Podrobný přehled dotazovaných informací v rámci této komunikace je k nalezení v sekci příloh.

V rámci komunikace byly primárně zjišťovány údaje platné za rok 2022. V případě nedostupnosti takovýchto údajů data za rok 2023, popřípadě bylo požádáno o kvalifikovaný odhad, který vycházel na základě zkušeností a znalostí osoby, která působí v daném spolku.

4.3 Statistické zpracování dat

Data získaná z rozhovorů, e-mailové komunikace i z dat Českého statistického úřadu (ČSÚ) a dalších zdrojů byla statisticky zpracována v programu Excel. Byly vytvořeny přehledné tabulky a grafy o provozní době, počtech členů a jejich věkové struktuře, počtech zásahů a počtech utonulých osob.

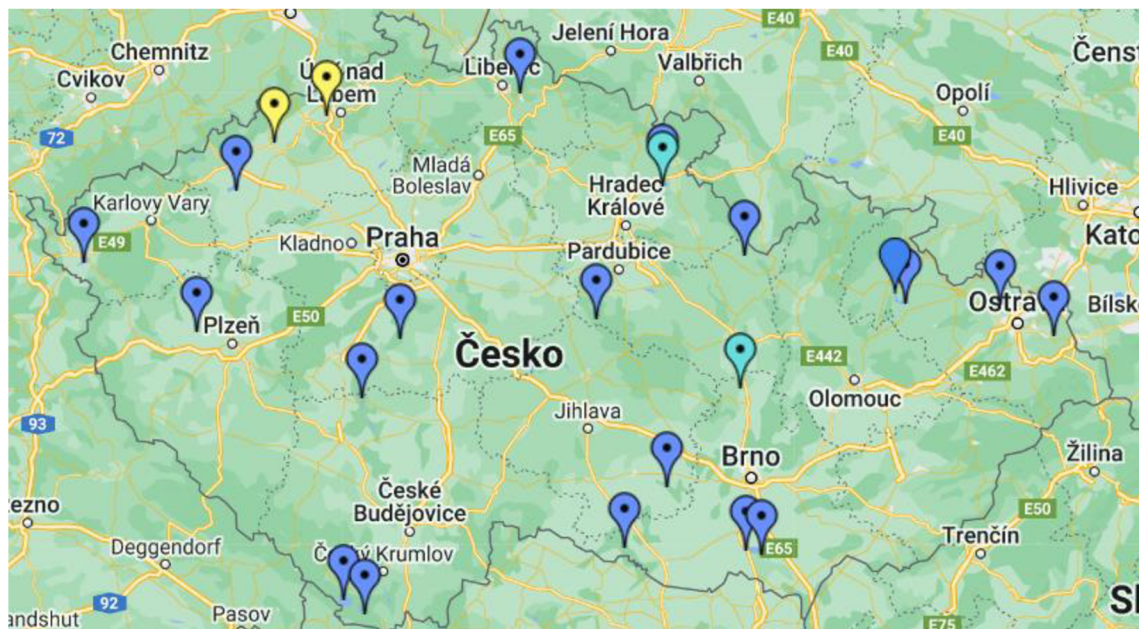
5 VÝSLEDKY

5.1 Hlídané lokality VZS ČČK

V letních měsících VZS ČČK zajišťuje bezpečnost na vybraných vodních plochách (Obrázek 13) po celé České republice, poskytujíc záchranu a neodkladnou rozšířenou první pomoc na otevřených vodních plochách a v jejich blízkosti, včetně technické pomoci a záchranu. VZS ČČK operuje hlavně v oblastech, kde je pro pozemní složky obtížné nebo nemožné zasáhnout bez rychlého nasazení motorového plavidla. Detailní znalost konkrétních vodních ploch, rekreačních oblastí, ubytovacích zařízení, restaurací, kempů, břehů a jejich okolí je klíčová pro rychlý zásah a záchranu života. VZS ČČK také poskytuje své čluny posádkám ZZS pro přístup do obtížně dostupných míst a pro následný rychlý transport pacienta člunem VZS ČČK k sanitnímu vozu nebo vrtulníku LZS. (Výroční zpráva VZS ČČK, 2022)

VZS ČČK v současné době zajišťuje 17 vodních ploch na 19 základnách. Vybranými vodními plochami, na kterých se nachází stanice první pomoci jsou Dalešice, Hlučín, Hracholusky, Jesenice, Lipno, Mšeno, Nechanice, Nové Mlýny I a III (Pasohlávky a Pavlov), Orlík, Pastviny, Rozkoš, Seč, Slapy, Slezská Harta, Těrlicko, Vranov. Po dvou základnách má Lipenská nádrž (Dolní Vltavice, Modřín) a Slezská Harta (Bruntál, Leskovec). V budoucnosti plánuje VZS ČČK zajišťovat i jezero Milada a Mostecké jezero. (VZS ČČK, b.r.)

Obrázek 13 Hlídané lokality VZS ČČK

Pozn.: Modře – hlídané lokality, žlutě – plánované, tyrkysově – v jednání.

Zdroj: (Google.com, 2023)

5.2 Kategorie vodních ploch a pohotovostní spojení

Rozdělení vodních ploch bere v úvahu veřejný zájem na zajištění a provozu stanic první pomoci (SPP), které provozuje pobočný spolek VZS ČČK. Vodní plochy se klasifikují do tří kategorií (Tabulka 2) podle priority:

- Kategorie I – velmi vysoká priorita zajištění provozu SPP
- Kategorie II – vysoká priorita zajištění provozu SPP
- Kategorie III – nízká priorita zajištění a provozu SPP

(Ministerstvo vnitra, 2020)

VZS ČČK je vedena jako složka IZS a je využívána k zásahům na základě aktivace krajskými operačními středisky HZS, ZZS a PČR. Jak již bylo zmíněno v předchozí části textu, VZS ČČK je také přímo napojena na aplikaci Záchranka. Dále také VZS ČČK reaguje na tísňové výzvy přímo od občanů na SPP či na základě telefonátu na uvedený pohotovostní kontakt v tabulce 2.

Tabulka 2 Kategorie vodních ploch, provozovatel vodních ploch a pohotovostní telefonní kontakt

Kategorie vodní plochy	Vodní dílo (oblast)	Provozovatel SPP (pobočný spolek VZS ČČK, z.s.)	Pohotovostní telefonní kontakt
I.	Slapy	Praha 6	+420 607 962 552
I.	Orlík	Praha 15	+420 774 929 280
I.	Lipno I (Dolní Vltavice)	Český Krumlov	+420 606 116 001 +420 606 270 047
I.	Lipno I (Modřín)	České Budějovice	+420 722 612 768 +420 775 873 348
II.	Hracholusky	Plzeň	+420 776 499 112
II.	Dalešice	Třebíč	+420 607 962 576
II.	Nové Mlýny I (Pasohlávky)	Brno	+420 736 503 112
II.	Nové Mlýny III (Pavlov)	Nové Mlýny	+420 722 921 483
II.	Vranov	Vranov	+420 792 760 195
II.	Těrlicko	Těrlicko	+420 607 694 431 bez noční pohotovosti
II.	Rozkoš	Náchod	+420 776 320 220
II.	Nechranice	Nechranice	+420 607 842 277
II.	Slezská Harta (Bruntál)	Bruntál-Slezská Harta	+420 797 828 560
II.	Slezská Harta (Leskovec)	Slezská Harta	+420 602 722 351
II.	Pastviny	Pastviny	+420 607 962 536
III.	Seč	Chrudim	+420 608 545 889
III.	Hlučín	Ostrava	+420 602 150 158 bez noční pohotovosti
III.	Mšeno	Jablonec nad Nisou	+420 607 962 515 bez noční pohotovosti
III.	Jesenice	Karlovy Vary-Jesenice	+420 777 008 167 pouze víkendy 8-20 hodin

Zdroj: (Vlastní tvorba; Hasičský záchranný sbor, b.r.)

5.3 Provozní doba stanic první pomoci

VZS ČČK provozuje SPP v letních měsících (zejména v období letních prázdnin), kdy se na vodních plochách a jejich blízkém okolí vyskytuje největší množství osob.

Díky informacím získaných na základě e-mailové a telefonické komunikace s předsedy pobočných spolků VZS ČČK byl vytvořen přehled (Tabulka 3), ve kterém jsou k nalezení informace a provozní době a personálním obsazení SPP. Dle získaných informací pobočné spolky provozují tyto stanice zejména v měsících červenec a srpen, a to na všech lokalitách.

Nepřetržitá služba probíhá v měsících červenec a srpen na vodních dílech Slapy, Orlík, Lipno (Dolní Vltavice a Modřín), Hracholusky, Dalešice, Nové Mlýny I a III, Rozkoš, Slezská Harta (Bruntál), Pastviny, Seč, a Vranov. V denních hodinách pak na vodních dílech Těrlicko, Slezská

Harta (Leskovec) a Hlučín a Mšeno. Pouze víkendový provoz je zajišťován na vodním díle Jesenice. Nechanice pak nemají pevně stanovenou provozní dobu. Některé pobočné spolky zajišťují provoz stanic standartně i v měsících červen a září, další pak v závislosti na aktuálních meteorologických podmínkách. Provoz je také zajišťován i mimo tyto měsíce například když probíhají nějaké sportovní akce či jiné události. V případě zamrznuté vodní hladiny a otevřené bruslařské dráze je provoz zajišťován na obou stanicích Lipenské přehrady.

Dle informace poskytnuté členem Prezidia VZS ČČK J. Švecem je časový režim, ve kterém jednotlivé spolky a jejich SPP operují určen na základě dohod uzavřených mezi místní skupinou VZS ČČK (pobočným spolkem) a složkami IZS, které reflektují požadavky na danou lokalitu a možnostech pobočného spolku VZS ČČK, tak aby byla zdravotnická pomoc zajištěna, pokud možno, v období, kdy je to nejvíce potřeba. (osobní sdělení, 17.června 2024)

Minimální obsazenost na těchto stanicích jsou dva kvalifikovaní vodní záchranáři a často i zdravotnický záchranář. Z tabulky 3 lze vyčíst, že nejčastější bývají stanice v obsazení o minimálně 3 kvalifikovaných osobách.

Tabulka 3 Provozní doba stanic první pomoci pobočných spolků VZS ČČK

PROVOZNÍ DOBA SPP			
Vodní dílo	V měsících	Provozní doba	Obsazení
Slapy	červenec–srpen červen, září – částečně	24/7	4–8
Orlík	červenec–srpen	24/7	4
Lipno – Dolní Vltavice	červenec–srpen zimní měsíce	24/7 při otevřené bruslařské dráze	4–5
Lipno – Modřín	červenec–srpen zimní měsíce	24/7 při otevřené bruslařské dráze	3–5
Hracholusky	červenec–srpen červen, září	24/7 PÁ 19:00 - NE 19:00	5 3
Dalešice	červenec–srpen	24/7	3+
Nové Mlýny I – Pasohlávky	červenec–srpen červen–září	24/7 víkendy PÁ 18:00 - NE 16:00	3+
Nové Mlýny III – Pavlov	červenec–srpen	24/7	2+
Těrlicko	červenec–srpen červen, září	denně 9:00-19:00 víkendy 9:00-19:00	2–3
Rozkoš	červenec–srpen	24/7	3+
Nechranice	květen–říjen	není stanovena	2–3
Slezská Harta – Bruntál	červenec–srpen	24/7	3–5
Slezská Harta – Leskovec	červenec–srpen červen, září	denně 9:00-18:00 víkendy 9:00-18:00	3–4
Pastviny	červenec–srpen	24/7	2–5
Seč	červenec–srpen	24/7	2–3
Hlučín	červenec–srpen červen	denně 9:00-19:00 víkendy 9:00-19:00	2–6
Mšeno	červenec–srpen červen, září	denně 8:00-20:00 víkendy 8:00-20:00	3
Jesenice	červenec–srpen	SO-NE 9:00-19:00	2+
Vranov	červenec–srpen	24/7	3+

Zdroj: (Vlastní tvorba; pobočné spolky VZS ČČK)

5.4 Počty členů pobočných spolků

Jak již bylo zmíněno v předchozí části této práce, členská základna všech 37 pobočných spolků v roce 2022 čítala 1568 členů. Jelikož je tato práce zejména zaměřena na VZS ČČK působící na vodních dílech, tak jsem se rozhodl zjistit členský stav právě těchto devatenácti spolků. Informace byly opět získány na základě telefonické a emailové komunikace s předsedy pobočných spolků a na základě těchto informací byla vytvořena tabulka 4, ve které jsou k nalezení nejen celkové počty členů za rok 2022, ale i rozřazení do tří věkových kategorií – děti (do 14 let), mládež ve věku od 15 do 17 let a dospělí (18+).

Při pohledu na tabulku 4 je patrné, že největší členskou základnou disponuje pobočný spolek působící na Orlíku (144 členů) a naopak nejmenší členská základna se nachází na Slezské Hartě – Leskovci (11 členů). Celkově členská základna těchto spolků čítá 1043 členů – z toho 168 dětí ve věku do 14 let, 148 osob ve věku od 15 do 17 let a 727 dospělých.

Tabulka 4 Počty členů pobočných spolků VZS ČČK zabezpečujících SPP na vodních dílech

ČLENSKÉ OBSAZENÍ SPOLKŮ				
Vodní dílo (oblast)	Děti (do 14 let)	Mládež (15–17 let)	Dospělí (nad 18 let)	Celkem
Slapy	3	1	54	58
Orlík	54	40	50	144
Lipno – Dolní Vltavice	25	11	58	94
Lipno – Modřín	20	20	47	87
Hracholusky	22	13	75	110
Dalešice	11	8	27	46
Nové Mlýny I – Pasohlávky	0	3	35	38
Nové Mlýny III – Pavlov	0	0	52	52
Těrlicko	0	0	28	28
Rozkoš	0	6	26	32
Nechranice	0	0	13	13
Slezská Harta – Bruntál	0	0	32	32
Slezská Harta – Leskovec	0	0	11	11
Pastviny	5	5	50	60
Seč	7	7	27	41
Hlučín	0	0	54	54
Mšeno	14	14	32	60
Jesenice	7	20	17	44
Vranov	0	0	39	39
CELKEM	168	148	727	1043

Poznámka:

Ověřená data

Kvalifikovaný odhad

Údaje za rok 2022

Údaje za rok 2023

Zdroj: (Vlastní tvorba; pobočné spolky VZS ČČK)

5.5 Materiální zabezpečení

Tato kapitola je věnována materiálnímu zabezpečení základen VZS ČČK na vodních dílech a pro lepší představu o jejich možnostech a schopnostech řešit zdravotnické ale i technické zásahy. Údaje o zdravotnickém a technickém zabezpečení spolků jsem získal na základě emailové komunikace s Prezidiem VZS ČČK a také na základě telefonické a emailové komunikace s předsedy daných spolků VZS ČČK.

5.5.1 Zdravotnické zabezpečení

VZS ČČK se pyšní vysokou úrovní zdravotnické vybavenosti (Obrázek 14), která je nezbytná pro efektivní poskytování první pomoci na vodních plochách a stanicích, které spravuje. Každá stanice je vybavena základním zdravotnickým materiálem, minimálně ve výjezdovém batohu. Tento batoh obsahuje dezinfekční prostředky jako peroxid a betadinu, ochranné prostředky včetně rukavic a brýlí, a nezbytné nástroje pro zaškrcování a zastavení krvácení, včetně turniketů. Dále se v něm nachází široká škála obvazového materiálu, jak sterilního, tak nesterilního, různé typy lepení a fixačních dlah, a také resuscitační vybavení zahrnující vaky, masky a filtry. (pobočné spolky VZS ČČK; Prezidium VZS ČČK)

Pro diagnostiku a monitorování zdravotního stavu postižených jsou v batohu k dispozici přístroje jako tonometr, fonendoskop, glukometr, oxymetr, svítilna a teploměr. Kromě toho je výjezdový batoh vybaven nástroji pro vyprošťování a základní chirurgické zákroky, včetně různých typů nůžek, štípaček, pinzet, jehel a ruční odsávačky. Pro situace vyžadující specializovanou péči mají záchranáři k dispozici fixační dlahy, jak tvarovatelné, tak vakuové, Sked nosítka, páteřní desky a dlahy, pánevní pásy a automatizované externí defibrilátory (AED). Toto vybavení je přizpůsobeno potřebám konkrétního místa a situace, aby byla zajištěna co nejefektivnější a nejrychlejší pomoc. (pobočné spolky VZS ČČK; Prezidium VZS ČČK)

Obrázek 14 Zdravotnické vybavení VZS ČČK Praha 6

Zdroj: (VZS ČČK Praha 6, b.r.)

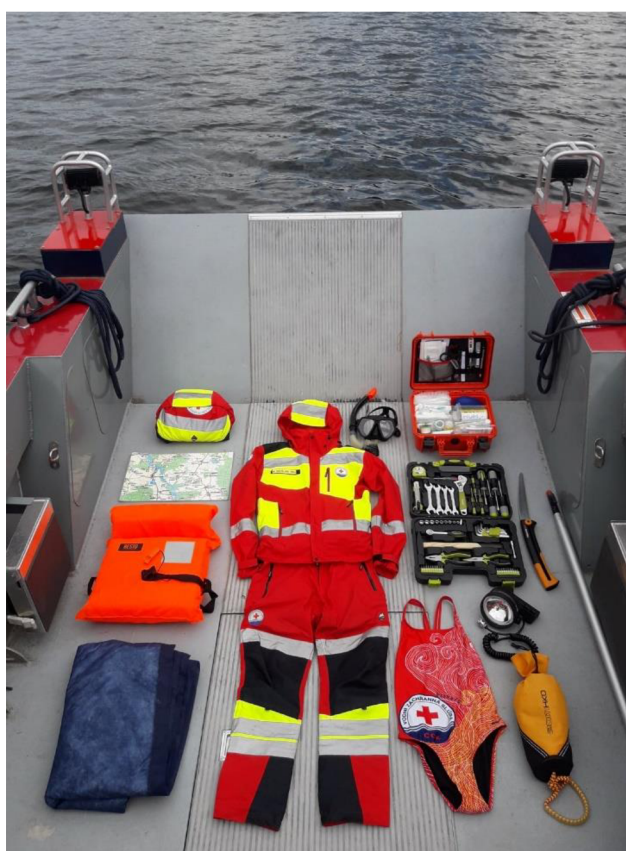
5.5.2 Technické zabezpečení

VZS ČČK je vybavena technickým zabezpečením na vysoké úrovni, aby byla schopna efektivně reagovat na různé MU na vodních plochách. Každá stanice disponuje minimálně dvěma čluny (nejčastěji MS Boat, Pioneer Multi nebo Sportis), z nichž jeden je pracovní hliníkový s výklopnou přídílí, a druhý je buď nafukovací s pevným klínem, nebo plastový. Na velkých vodních plochách, jako jsou Lipno, Orlický náhon nebo Slapy, jsou stanice vybaveny rychlými

dvoumotorovými RIB (Rigid Inflatable Boat), které umožňují rychlou a efektivní přepravu záchranářů a zraněných osob. (pobočné spolky VZS ČČK; Prezidium VZS ČČK)

Osobní výbava (Obrázek 15) záchranářů zahrnuje nepromokavou bundu a kalhoty, kraťasy, tričko, záchranářskou vestu s nožem, helmu (často se štítem a světlem) a radiostanici. Pro práci v náročném terénu je VZS ČČK vybavena lezeckým vybavením, které zahrnuje statická lana, plovoucí lana, karabiny, klady, blokanty, automatické blokanty, slaňovací prostředky, smyčky, reep šňůry, pracovní postroje a lezecké helmy. Toto vybavení je určeno především pro lanové techniky a zajištění v neschůdném terénu, nikoli pro primární lezecké zásahy ve výšce a nad volnou hloubkou. (pobočné spolky VZS ČČK; Prezidium VZS ČČK)

Obrázek 15 Osobní výbava záchranáře

Zdroj: (VZS ČČK Praha 15, b.r.)

I když potápění není primární činností VZS ČČK, záchranáři mají k dispozici prostředky pro nádechové potápění, jako jsou maska, dýchací trubice a ploutve. Vozový park VZS ČČK zahrnuje technická vozidla typu terénní (např. Ranger, Grenadier) a přepravní (např. Transporter). Tato vozidla jsou dovybavena pro specifické potřeby záchranářů, včetně výstražného a rozpoznávacího zařízení (VRZ), pohonu 4x4, uzávěrek, tažného zařízení, navigáku, měniče napětí a přídatných světel. I když VZS ČČK nenakupuje sanitky, některé stanice vlastní starší sanitní vozy vyřazené ze ZZS. Celkově je technická vybavenost jednotlivých pobočných spolku

dosti různorodá a výčet vybavení se odvíjí na základě velikosti stanice a potřebám v dané lokalitě. (pobočné spolky VZS ČČK; Prezidium VZS ČČK)

5.6 Zásahy VZS ČČK

Dalšími zajímavými údaji jsou počty zásahů na jednotlivých lokalitách působnosti VZS ČČK. Tak jako v předchozích kapitolách, tak i zde jsem získával informace z řad předsedů pobočných spolků pomocí emailové a telefonické komunikace. I zde se částečně opírám o kvalifikovaný odhad, který mi byl poskytnut.

Limita získaných informací spočívá i v různorodé evidenci jednotlivých spolků. Některé spolky totiž neevidují drobné zdravotnické zásahy v případech, kdy na SPP například přijde osoba s odřeninami a je mu poskytnuto drobné zdravotnické ošetření. Někde je problematika dána z pohledu na klasifikaci daného zásahu, jestli se jedná o zdravotnický anebo již o technický zásah. Jako příklad zde může posloužit osoba, která se vydala v rámci vodní plochy na paddleboardu do vzdálenějších míst a z důvodu změny počasí (např. silného větru), úbytku fyzických sil a vyčerpání nebyla schopna se dostat zpět na břeh, a tudíž si přivolala pomoc. Otázka tedy zní, zda se takovýto zásah má klasifikovat jako zdravotnický či technický.

Z následující tabulky 5 však vyplývá, že na vodních dílech převyšují zdravotnické zásahy (840) nad těmi technickými (274). Technické zásahy převyšují ty zdravotnické pouze na 3 vodních dílech (Nechranice, Jesenice a na Slezské Hartě – Bruntálu). Celkově bylo provedeno 377 zásahů na základě výzvy složek IZS. Běžnou záležitostí bývá, že osoba, které bylo poskytnuto zdravotnické ošetření/pomoc je předán ZZS k dalšímu ošetření, popřípadě k transportu do zdravotnického zařízení. V několika případech prováděla VZS ČČK své zásahy v součinnosti s HZS.

Obrázek 16 Cvičení zásahu na vodní ploše

Zdroj: (plzensky.denik.cz, 2021)

Tabulka 5 Počty zásahů VZS ČČK na hlídaných vodních dílech a v jejich blízkém okolí

POČTY ZÁSAHŮ NA VODNÍCH DÍLECH HLÍDANÝCH VZS ČČK					
Vodní dílo	Zdravotnické	Technické	Celkem	Na výzvu IZS	Součinnost složek IZS
Slapy	91	13	104	70	ND
Orlík	ND	ND	62	62	ND
Lipno – Dolní Vltavice	62	45	107	15	5x
Lipno – Modřín	37	13	50	50	10x ZZS, 1x LZS
Hracholusky	83	11	94	30	4x HZS, 75x ZZS
Dalešice	116	32	148	5	1x
Nové Mlýny I – Pasohlávky	130	11	141	7	19x ZZS
Nové Mlýny III – Pavlov	21	16	37	34	34x
Těrlicko	22	14	36	12	19 x ZZS, 3x PČR
Rozkoš	44	18	62	8	4x
Nechranice	10	40	50	12	0x
Slezská Harta – Bruntál	4	6	10	2	2x ZZS, 2x HZS
Slezská Harta – Leskovec	33	17	50	10	2x ZZS, 3x HZS
Pastviny	16	4	20	5	ND
Seč	34	4	38	8	7x ZZS, 2x PČR, 1x HZS, 1xAČR
Hlučín	78	19	97	9	4x
Mšeno	23	2	25	5	ND
Jesenice	6	9	15	3	3x
Vranov	30	0	30	30	1x
CELKEM	840	274	1176	377	

Poznámka:

ND – nedostupná data

Ověřená data

Kvalifikovaný odhad

Údaje za rok 2022

Údaje za rok 2023

Zdroj: (Vlastní tvorba; pobočné spolky VZS ČČK)

5.7 Dojezdové časy

Dojezdové časy na hlídaných vodních plochách se odlišují zejména v závislosti na velikosti vodní plochy a umístění stanice VZS ČČK. SPP bývají zpravidla umístěny v blízkostech kempů a zvýšené koncentrace osob. Tudíž průměrný čas, během kterého se vodní záchranáři dokážou dostat na místo zásahu bývá v řádech minut (Tabulka 6). V případě velkých vodních děl – například přehrada Orlický náhon má na délku okolo 64 kilometrů, bývá nejdelší dojezdový čas o poznání vyšší než jinde a to rovných 45 minut. Informace o dojezdových časech byly vypracovány na základě osobního sdělení s předsedy pobočných spolků.

K samotným dojezdovým časům je ještě nutné připočít 2 min v denních hodinách (8:00-20:00), respektive 5 minut v nočních hodinách (20:00-8:00), což je doba, za kterou musí být posádka VZS schopna reagovat na příkaz k výjezdu. Během této doby musí posádka potvrdit přijetí příkazu k výjezdu (PKV), připravit se k výjezdu s příslušným vybavením a výjezd musí být proveden co nejdříve. (Směrnice pro výkon služby VZS, 2023)

Tabulka 6 Průměrné a nejdelší dojezdové časy na vodních plochách

DOJEZDOVÉ ČASY		
Vodní dílo	Průměrný (v minutách)	Nejdelší (v minutách)
Slapy	5	20
Orlík	15	45
Lipno – Dolní Vltavice	8	ND
Lipno – Modřín	10	35
Hracholusky	4	14
Dalešice	5	20
Nové Mlýny I – Pasohlávky	6	10
Nové Mlýny III – Pavlov	4	6
Těrlicko	3–4	5
Rozkoš	6	8
Nechranice	5	3
Slezská Harta – Bruntál	ND	10
Slezská Harta – Leskovec	7	15
Pastviny	5	10
Seč	5	15
Hlučín	4	7
Mšeno	3	4
Jesenice	5	10
Vranov	13	25

Poznámka:

ND – nedostupné informace

Ověřená data

Kvalifikovaný odhad

Zdroj: (Vlastní tvorba; pobočné spolky VZS ČČK)

5.8 Statistika utonulých v ČR

Utonutí je v České republice jednou z pěti nejčastějších příčin náhlých úrazových úmrtí, přičemž u dětí je na druhém místě hned po dopravních nehodách. To podtrhuje zásadní význam činnosti VZS ČČK na velkých vodních plochách. Jejich přítomnost a rychlá reakce jsou nezbytné pro prevenci tragédií a záchranu životů. Bezpečnost na vodě, je díky jejich odbornosti a vybavenosti výrazně vyšší, což činí jejich práci nepostradatelnou. Včasný zásah záchranářů

může často znamenat rozdíl mezi životem a smrtí, a proto je jejich role v ochraně veřejnosti nezastupitelná. (VZS ČČK, b.r.)

Jak je patrné z tabulky 7 – počet utonulých osob na přírodní vodě tvoří velkou část utonulých v roce 2022. Zajímavostí je také to, že většinou část utonulých osob z celkového počtu zaujímá mužské pohlaví.

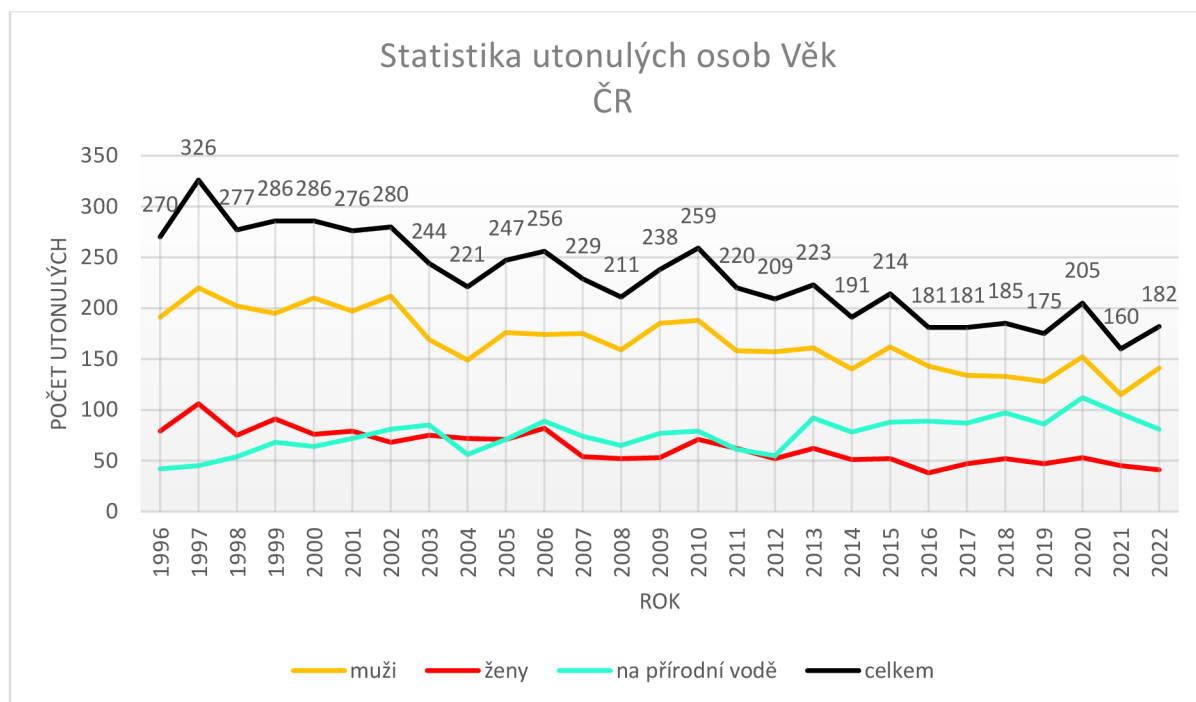
Při pohledu na časovou osu (Graf 1) však můžeme pozorovat postupnou, byť pomalou, sestupnou tendenci v každoročních celkových počtech utonutí, což je pozitivní zjištění. Avšak se stále se zvětšující oblibou vodáctví na českých řekách a sportovně rekreačních aktivit na vodních dílech se však nedaří snižovat počty každoročních případů utonutí na přírodní vodě. V průměru ročně utone na přírodní vodě 76 osob, což dělá 32,8 % z celkového počtu.

Tabulka 7 Statistika utonulých osob v ČR a její klasifikace

Statistika utonulých v ČR																
V90	Nehoda plavidla jako příčina (u)tonutí a potopení							W70	(U)tonutí a potopení při pádu do přírodní vody							
V92	(U)tonutí a potopení v souvislosti s vodní dopravou bez nehody plavidla							W73	Jiné určené (u)tonutí a potopení							
W65	(U)tonutí a potopení při pobytu ve vaně							W74	Neurčené (u)tonutí a potopení							
W66	(U)tonutí a potopení po pádu do vany							X38	Oběť povodně							
W67	(U)tonutí a potopení při pobytu v bazénu							X71	Úmyslné sebepoškození (u)topením a potopením							
W68	(U)tonutí a potopení po pádu do bazénu							X92	Napadení (u)topením a potopením							
W69	(U)tonutí a potopení v přírodní vodě							Y21	(U)topení a potopení, nezjištěného úmyslu							
1996–2022	11	8	274	58	76	75	676	1366	214	2281	33	634	26	500	6232	
	V90	V92	W65	W66	W67	W68	W69	W70	W73	W74	X38	X71	X92	Y21		
2022	M	1	0	4	2	4	4	28	40	8	25	0	15	0	10	141
2022	W	0	0	6	1	1	2	5	8	1	5	0	5	0	7	41
																182

Zdroj: (Český statistický úřad, b.r.)

Graf 1 Statistika utonulých osob v ČR v období 1996–2022

Zdroj: (Vlastní tvorba dle ČSÚ, b.r.)

5.9 Představení služby VZS ČČK pro žáky základních škol

Představení VZS ČČK žákům základní školy je důležitým krokem k zvýšení povědomí o bezpečnosti na vodě a získání základních dovedností v poskytování první pomoci. Cílem této akce je nejen informovat, ale také prakticky připravit děti na situace kdy mohou potřebovat pomoc na vodních plochách.

Příprava a plánování

- Určení: Žáci devátých ročníků základních škol
- Termín a místo konání: Akce by se mohla konat během školního vyučování nebo v rámci projektového dne, buď na školní půdě, nebo u blízké vodní plochy v období před začátkem letních prázdnin.
- Organizace a koordinace: Zapojení pedagogů, členů VZS ČČK a dobrovolníků pro hladký průběh akce.

Program akce

1. Teoretická část (45 minut)

- Úvod do Vodní záchranné služby:
 - Představení VZS ČČK, její historie, poslání a význam.

- Ukázka vybavení a záchranných pomůcek.
- Bezpečnost na vodě:
 - Pravidla bezpečného chování na vodních plochách.
 - Důležitost nošení záchranných vest a sledování počasí.
- Základy první pomoci:
 - Základní postupy při zástavě dýchání a srdeční činnosti.
 - Praktické ukázky na figuríně (KPR).
- Interaktivní diskuse:
 - Prostor pro otázky dětí a sdílení jejich zkušeností.

2. Praktická část (45 minut)

- Ukázka záchranné operace:
 - Simulace záchrany tonoucího s použitím různých záchranných technik a pomůcek.
 - Zapojení dětí do vybraných částí ukázky.
- Praktické cvičení první pomoci:
 - Rozdělení žáků do menších skupin.
 - Cvičení základních technik první pomoci pod dohledem záchrannářů (např. obvazování, stabilizovaná poloha).
- Návuk záchranných technik:
 - Vyzkoušení hodů záchranným kruhem, použití plováku a jiných pomůcek.
 - Simulace krizových situací a jejich řešení.

3. Interaktivní stanoviště (30 minut)

- Stanoviště 1: Navigace a orientace:
 - Základy navigace na vodě, čtení mapy a použití kompasu.
- Stanoviště 2: Vybavení záchrannáře:
 - Detailní prohlídka vybavení záchrannářů, vysvětlení jejich funkcí.
- Stanoviště 3: První pomoc v praxi:
 - Praktické úkoly zaměřené na poskytnutí první pomoci (např. ošetření ran, zlomenin).
- Stanoviště 4: Simulace krizové situace:
 - Modelové situace, kde děti musí správně reagovat a využít nabyté znalosti.

Závěr

- Zhodnocení a shrnutí:
 - Diskuse o celém dni, zpětná vazba od dětí.
 - Rozdání certifikátů o absolvování školení a drobných upomínkových předmětů (reflexní náramek, brožura o bezpečnosti na vodě).
- Motivace k dalšímu vzdělávání:
 - Informace o možnostech zapojení se do aktivit ČČK, letních táborů a dalších vzdělávacích programů.

Tento program je navržen tak, aby byl atraktivní, interaktivní a přínosný pro všechny zúčastněné. Cílem je vybavit děti znalostmi a dovednostmi, které jim mohou pomoci nejen při pobytu u vody, ale i v každodenním životě. V případě pozitivních ohlasů zařadit tento typ akce do každoročního plánu škol.

6 DISKUSE

6.1 Výzkumná otázka č. 1: V jakém časovém režimu operuje VZS ČČK na vodních dílech v ČR?

Podrobnosti o provozní době SPP VZS ČČK na vodních dílech ČR byla věnována kapitola 5.3 Provozní doba stanic s příloženou tabulkou 3.

Z dostupných dat je patrné, že všechny SPP provozované VZS ČČK je provoz veden v měsících červenec a srpen, tedy v období letních prázdnin, a zároveň v období nejvyšší návštěvnosti za účelem rekreace, odpočinku a sportu. Dále je také provoz v některých lokalitách rozšířen, byť alespoň částečně, i v měsících červen a září, resp. květen, říjen v návaznosti na aktuálních meteorologických podmínkách.

Provozní doba je pak na více než polovině těchto lokalit vedena formou 24/7, tedy nepřetržitým směnným režimem. Na zbylých vodních dílech je pak provoz veden v denních hodinách, buďto každý den anebo pouze o víkendech.

6.2 Výzkumná otázka č. 2: Má základna VZS ČČK dostatečný počet členů a jaká je jejich věková struktura?

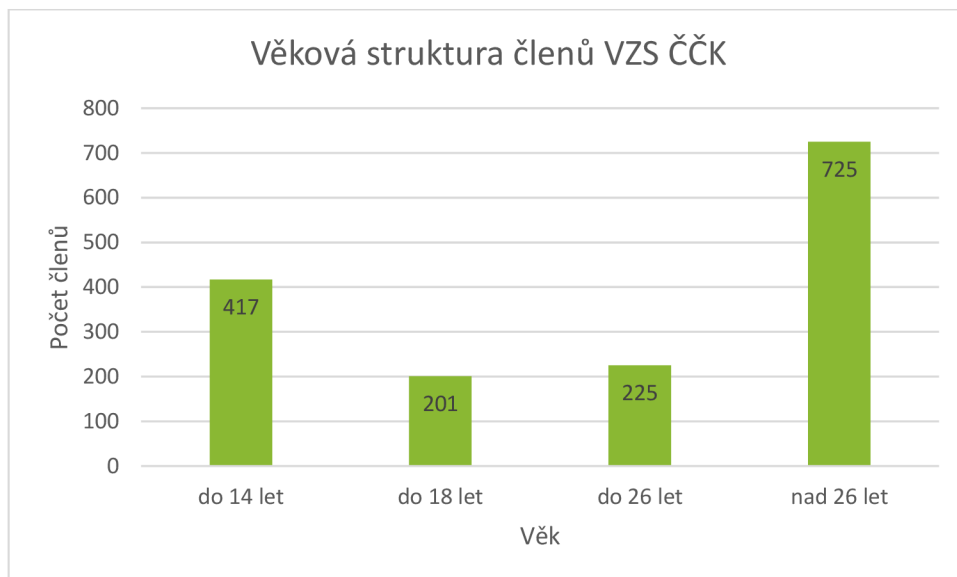
Jak již bylo zmíněno v kapitole 5.4 Počty členů pobočných spolků – členská základna v roce 2022 čítala 1568 registrovaných členů. Vzhledem k faktu že činnost vodního záchranáře je založena na dobrovolnících, kterým nenáleží za vykonanou práci žádná finanční odměna a veškerou svou činnost vykonávají ve svém volném čase se dá hodnotit tento počet celkových členů za výrazný úspěch.

Důležitým faktorem pro rozvoj VZS ČČK a navyšování počtu členů je zcela jistě práce s mládeží. Jak je patrné z grafu 2 děti a mládež do 18 let věku tvoří značnou část z celkového počtu členů a to rovných 618. VZS ČČK pracuje s dětmi a mládeží na bazénech, klubovných a pobytových akcích, kde se věnují výuce první pomoci, ale i sportovním a jiným aktivitám. V rámci těchto aktivit pak mohou pod vedením instruktorů, záchranářů a vedoucích získat kvalifikaci dle své věkové kategorie (záchranář 7,6,5). Jedná se tak o nejlepší způsob pro udržení a vychovávání budoucích kvalifikovaných záchranářů. (Výroční zpráva VZS ČČK, 2022)

Dalším možným způsobem navýšení stávajících počtů záchranářů jsou různé preventivní a osvětové kampaně. Často se takovéto akce konají ve spojení s ostatními složkami IZS. Při těchto kampaních lze nejen zvýšit povědomí o bezpečnosti na vodních plochách, ale zvyšuje se tím pravděpodobnost upoutání potenciálních dobrovolníků.

Z dostupných informací však nevyplývá, zda členská základna odpovídá současným potřebám VZS ČČK či nikoli. Pro budoucí rozvoj a možnosti rozšíření počtu hlídaných lokalit je však zcela jisté a nezbytné navýšování členské základny.

Graf 2 Členská základna a věkové rozložení členů VZS ČČK za rok 2022

Zdroj: (vlastní tvorba dle Výroční zprávy VZS ČČK, 2022)

6.3 Výzkumná otázka č. 3: Jaké jsou hlavní faktory ovlivňující efektivitu zásahů VZS ČČK na vodních dílech ČR?

Faktorů, které ovlivňují efektivitu zásahů VZS ČČK na vodních plochách a jejich přilehlém okolí je hned několik.

1) Dostupnost a kvalita technického a zdravotnického vybavení

Dostatečné a kvalitní vybavení (technické i zdravotnické) je jednou z klíčových záležitostí pro úspěšný a efektivní zásah.

2) Rychlost dojezdu

Obecně mají SPP pouze stanovenou dobu, během které musí vyrazit k zásahu. Doba, za kterou jsou záchranáři schopni dostat se na místo zásahu však záleží na několika dalších faktorech.

3) Spolupráce s ostatními složkami IZS

Koordinace a spolupráce s ostatními složkami IZS hraje významnou roli v efektivitě, rychlosti a kvalitě zásahu a výrazně zvyšuje šance na úspěšnou záchranu lidského života.

4) Personální zajištění a kvalifikace záchranářů

Nutností je i dostatečný počet záchranářů v dané oblasti v případě výjezdu k více zásahům v jeden okamžik a zároveň je potřeba kvalitních a vycvičených záchranářů s potřebnými znalostmi pro zvládnutí krizových situací.

5) Geografické a enviromentální podmínky

Každá vodní plocha, na které působí VZS ČČK je svým způsobem specifická a je potřebná dokonalá znalost nejen vodní plochy, ale i břehů a okolí včetně chatových a rekreačních lokalit v její blízkosti pro rychlý, bezpečný a efektivní zásah stejně tak jako správné umístění SPP.

6) Meteorologická situace

Vliv počasí může do značné míry limitovat či dokonce znemožnit členům VZS se dostat na místo zásahu.

7) Preventivní a osvětové kampaně

Neméně důležitým faktorem jsou i preventivní a osvětové kampaně pro veřejnost. Osoba znalá první pomoci a základům záchrany tonoucích může pomoci tam kde je to potřeba ještě v době, než se na místo dostanou záchranáři a tím tak výrazně pomoci k záchraně života.

Závěrem lze konstatovat, že efektivita zásahů VZS ČČK je výsledkem kombinace kvalitního vybavení, rychlé a koordinované reakce, kvalifikovaného personálu, znalosti místních podmínek a aktivní prevence. Tyto faktory společně přispívají k vyšší bezpečnosti na vodních dílech v České republice.

6.4 Výzkumná otázka č. 4: Jaké jsou dojezdové časy VZS ČČK na vodních dílech ČR?

Dojezdovým časů na vodních dílech je věnována kapitola 5.7 ve výsledkové části této práce s přiloženou tabulkou 6, ze které je patrné, jaký je průměrný a nejdelší čas dojezdu příslušníků VZS ČČK na místo zásahu.

Mnoho pobočných spolků vycházelo z ověřených dat získaných z předchozích zásahů a změřených časů. Některé spolky však přesnými údaji nedisponují, k dispozici byl pouze kvalifikovaný odhad.

Všeobecně však doba, za kterou jsou jednotky VZS ČČK schopny dostat se na místo zásahu závisí na vícero faktorech, jako použitý technický prostředek pro přepravu a jeho výkon, připravenost jednotlivce i technického zařízení, umístění základny, meteorologické situaci. V případech, kdy se musí dostat záchranáři například na nejbližší část vodního díla, a navíc

do špatně přístupných míst na jeho břehu. Například do chatové oblasti – může tato doba být ještě značně navýšena.

V každém případě přítomnost VZS ČČK hraje nezastupitelnou roli v rychlosti první pomoci a na potřebná místa se dostanou mnohem rychleji než jiné složky IZS.

6.5 Výzkumná otázka č. 5: Proměňuje se přítomnost VZS ČČK na počtu utonulých v ČR?

Pro potřeby této práce byly získány z webu Českého statistického úřadu informace týkající se celkového počtu utonulých osob v roce v letech 1996-2022 i klasifikace příčin utonulých za rok 2022. ČSÚ tyto informace zpracovává ve spolupráci s VZS ČČK. Podrobnější přehled v kapitole 5.8 Statistika utonulých v ČR (Tabulka 6 a Graf 1). Tyto statistiky nicméně neobsahují žádné informace o událostech, při kterých došlo k utonutí a zároveň spojitost s přítomností VZS ČČK.

ČR má z dlouhodobého hlediska a přes snižující se počty stále výrazně více případů při kterých došlo k utonutí (v posledních letech se počty utonulých pohybují v rozsahu 180-200 případů ročně), což to je téměř dvojnásobné množství ve srovnání s jinými přímořskými státy v Evropě. (VZS ČČK, b.r.)

Z tohoto důvodu je důležité vést osvětu o bezpečném pobytu u vody, ale také se více věnovat výuce plavání a záchrany tonoucích v rámci českého vzdělávacího systému.

7 ZÁVĚRY

Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že VZS ČČK hraje klíčovou roli v zajištění bezpečnosti na vodních dílech České republiky. Hlavními faktory ovlivňujícími efektivitu zásahů jsou kvalitní vybavení, rychlá a koordinovaná reakce, kvalifikovaný personál, znalost místních podmínek a aktivní prevence.

Jedním z identifikovaných problémů je nedostatečná transparentnost a obtížné dohledávání informací o jednotlivých pobočných spolcích VZS ČČK. Tento problém může být řešen sjednocením webových stránek pobočných spolků – které jsou dost často neaktualizované pod jeden oficiální, což by přispělo k lepší informovanosti veřejnosti a potenciálních dobrovolníků.

Dalším významným zjištěním bylo, že statistiky utonulých v ČR, i přes postupné snižování počtů, stále ukazují vyšší počet případů ve srovnání s některými přímořskými státy Evropy. To poukazuje na potřebu dalšího posílení preventivních aktivit, včetně vzdělávání veřejnosti o bezpečnosti u vody a zlepšení výuky plavání a záchrany tonoucích v rámci školního systému.

Financování VZS ČČK je zajišťováno z několika zdrojů, včetně státních dotací, příspěvků od obcí, sponzorských darů a dobrovolných příspěvků. Přestože je současné financování stabilní, je nutné zajistit jeho dlouhodobou udržitelnost a navýšování prostředků na modernizaci vybavení a školení personálu. To může být dosaženo například začleněním VZS ČČK jako plnohodnotné složky IZS, což by zajistilo stabilní financování z veřejných rozpočtů.

Tato práce může sloužit jako podklad pro prezidium VZS ČČK a jednotlivé základny, které mohou na základě získaných dat a závěrů vypracovat strategické plány a argumentace pro jednání se samosprávami a kraji. Konkrétně může být použita jako důkazní materiál pro potřebu zvýšení finanční podpory, což je klíčové pro zajištění moderního technického vybavení, pravidelného školení a certifikace záchranářů, a zlepšení preventivních aktivit. Tyto investice jsou nezbytné pro zvýšení efektivity záchranných operací a celkové bezpečnosti na vodních dílech. Práce zároveň poskytuje důkladný přehled o činnosti a významu VZS ČČK, což může přesvědčit orgány o důležitosti této služby a podpořit žádosti o finanční prostředky.

Na závěr bych rád poděkoval všem, kteří se podílejí na financování a podpoře VZS ČČK stejně tak jako děkuji všem dobrovolníkům a členům VZS ČČK za jejich neocenitelnou práci a nasazení.

8 SOUHRN

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit působení Vodní záchranné služby Českého červeného kříže (VZS ČČK) na vodních dílech České republiky a dále splnit tři dílčí cíle. Práce se skládá ze dvou hlavních částí – teoretické a výzkumné.

Teoretická část byla zpracována formou rešerše s cílem sjednotit poznatky o VZS ČČK a dalších oblastech souvisejících s touto tematikou (ochrana obyvatelstva, IZS, ČČK, mezinárodní organizace vodní záchrany a vodní díla ČR).

Výzkumná část práce byla zaměřena na konkrétní vodní díla v České republice, kde VZS ČČK působí. Tato část byla zpracována na základě údajů zjištěných z dotazníkového šetření a několika dalších zdrojů. Byly analyzovány dojezdové časy záchranářů, počet a typy zásahů a statistiky utonutých osob. Výsledky ukázaly, že VZS ČČK má klíčovou roli při zajišťování bezpečnosti na vodních plochách, přičemž průměrné dojezdové časy se pohybují v řádu minut, což je zásadní pro efektivitu záchranných akcí.

V rámci práce bylo stanoveno pět výzkumných otázek, na které bylo možno v maximální možné míře odpovědět z výsledků práce a dále byly rozebrány a odpovězeny v rámci diskuse. Práce rovněž zdůrazňuje význam preventivních aktivit, jako je vzdělávání veřejnosti o bezpečnosti u vody a zlepšení výuky plavání a záchrany tonoucích.

Celkově lze konstatovat, že práce splnila stanovené cíle a poskytla komplexní pohled na činnost a přínos VZS ČČK pro bezpečnost na vodních dílech v České republice.

9 SUMMARY

The main objective of this bachelor's thesis was to evaluate the impact of the Water Rescue Service of the Czech Red Cross (WRS CRC) on water structures in the Czech Republic and to achieve three specific goals. The thesis consists of two main parts – theoretical and research.

The theoretical part was conducted in the form of a literature review to consolidate knowledge about the WRS CRC and other related areas (civil protection, integrated rescue system, CRC, international water rescue organizations, and water structures in the Czech Republic).

The research part of the thesis focused on specific water structures in the Czech Republic where the WRS CRC operates. This part was based on data obtained from a questionnaire survey and several other sources. Response times of rescuers, the number and types of interventions, and drowning statistics were analysed. The results showed that the WRS CRC plays a crucial role in ensuring safety on water bodies, with average response times being in the range of minutes, which is essential for the effectiveness of rescue operations.

Five research questions were formulated within the thesis, which could be answered to the maximum extent possible from the results of the work and were further discussed and answered in the discussion section. The thesis also emphasizes the importance of preventive activities, such as educating the public about water safety and improving swimming and rescue training.

Overall, it can be said that the thesis met the established objectives and provided a comprehensive view of the activities and contributions of the WRS CRC to safety on water structures in the Czech Republic.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- 110/1998 Sb. *Ústavní zákon o bezpečnosti ČR.* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>
- 126/1992 Sb. *Zákon o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži.* (b.r.). Získáno 7. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-126>
- 133/1985 Sb. *Zákon o požární ochraně.* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>
- 172/2001 Sb. *Nářízení vlády k provedení zákona o požární ochraně.* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-172>
- 2/1969 Sb. *Kompetenční zákon.* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2>
- 239/2000 Sb. *Zákon o integrovaném záchranném systému.* (b.r.). Získáno 7. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
- 240/2000 Sb. *Krizový zákon.* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>
- 241/2000 Sb. *Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>
- 328/2001 Sb. *Vyhláška o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-328>
- 380/2002 Sb. *Vyhláška k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.* (b.r.). Získáno 7. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>
- 429/2003 Sb. *Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrované...* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-429>
- 463/2000 Sb. *Nářízení vlády o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a p...* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-463>
- 527/2002 Sb. *Nářízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do me...* (b.r.). Získáno 31. květen 2024, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-527>
- Blažek, V., Němec, J., Ehrlich, P., Frank, D., Gergel, J., Hladný, J., Hofmeister, T., Janský, B., Kakos, V., Kender, J., Kopp, J., Král, M., Krátká, M., Krátký, M., Kvítek, T., Dana, L., & Langhammer, J. (2006). *Voda v České Republice* (J. Němec & J. Hladný (Ed.)). Consult.
- Broža, V. (2005). *Přehrady Čech, Moravy a Slezska* (2. vyd.). Knihy 555.

- Broža, V., Báča, V., Bíza, P., Bláha, J., Jílek, M., Kopřivová, J., Maníček, J., Sakař, K., Satrapa, L., & Vít, P. (2009). *Přehrady Čech, Moravy a Slezska* (2., Roč. 2). Knihy 555.
- ČČK. (b.r.). *Český červený kříž*. Získáno 12. květen 2024, z <https://www.cervenkyriz.eu/>
- Český statistický úřad. (b.r.). *Statistika utonulých v ČR*. Získáno 18. červen 2024, z <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1dbp2RGs16I9MfoPnYEMmuNlqFwtvqvqTYFou3dxgRs0/edit?gid=0#gid=0>
- Google.com. (2023). *Hlídané lokality VZS ČČK*. <https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?ll=49.764008007065144%2C16.74488623223446&z=7&mid=1E5IWEvbc17jgfQ3Htcexd1CCZoI>
- Hasičský záchranný sbor. (b.r.). *Pohotovostní spojení na vodní plochy VZS ČČK, z.s.* Získáno 20. červen 2024, z <https://www.hzscr.cz/clanek/pohotovostni-spojzeni-na-vodni-plochy-vzs-cck-z-s.aspx>
- HZS ČR. (b.r.). *Hasičský záchranný sbor České republiky*. Získáno 10. květen 2024, z <https://www.hzscr.cz/hasicky-zachranny-sbor-ceske-republiky.aspx>
- ILS. (b.r.). *International Life Saving Federation*. Získáno 2. červen 2024, z <https://www.ilsf.org/>
- ILSE. (b.r.). *ILSE – International Life Saving Federation of Europe*. Získáno 3. červen 2024, z <https://europe.ilsf.org/>
- Jukl, M., & Majrichová, J. (2019). *STOLETÍ S ČERVENÝM KŘÍŽEM 100 let Československého a Českého červeného kříže* (1.). Český červený kříž.
- Kavan, S. (2011). *Ochrana obyvatelstva I*. Vysoká škola evropských a regionálních studií.
- Martínek, B., Linhart, P., & Et., A. (2006). *Ochrana obyvatelstva* (1.). MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.
- Ministerstvo vnitra. (2020). *Zásady*. 1–10.
- MV - generální ředitelství HZS ČR. (2020). *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030*.
- Němec, J., Křivánek, J., & Kopp, J. (2016). *Vodní díla v České republice*.
- Novinky.cz. (2019). *Československý červený kříž byl založen před 100 lety - Novinky*. <https://www.novinky.cz/clanek/historie-ceskoslovensky-cervenky-kriz-byl-zalozen-pred-100-lety-ovlivnil-dejiny-statu-40270274>
- plzensky.denik.cz. (2021). *OBRAZEM: Vodní záchranáři cvičili zásah na přehradě Hracholusky - Plzeňský deník*. https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/obrazem-vodni-zachranari-cvicili-zasah-na-prehrade-hracholusky-20210730.html
- Povodí Moravy. (b.r.). Získáno 7. červen 2024, z <https://www.pmo.cz/>
- Povodí Vltavy. (2013). *Vltavská kaskáda*. <https://www.pvl.cz/vodohospodarske-informace/vodni-dila/vltavska-kaskada>

- Skalská, K., Hanuška, Z., & Dubský, M. (2010). *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. (1.). MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.
- Stanovy Vodní záchranné služby ČČK, Z.S.* (2017). 12.
- Švejnoha, M. J. (2008). *Historie Mezinárodního Červeného kříže*.
http://www.cervenykriz.eu/cz/edicehnuti/Historie_MCK.pdf.
- Vilášek, J., Fiala, M., & Vondrášek, D. (2022). *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Karolinum.
- Vodní záchranná služba ČČK, z. s. (2023). *Směrnice pro výkon služby VZS*. 1–7.
- Vodní záchranná služba ČČK Praha 6. (b.r.). Získáno 1. červen 2024, z <https://vzs-praha.cz/>
- VZS ČČK. (b.r.). *Vodní záchranná služba ČČK, z.s.* Získáno 7. květen 2024, z <https://www.vzs.cz/>
- VZS ČČK. (2022). *Vodní záchranná služba ČČK, z. s. Výroční zpráva 2022*.
- VZS ČČK Praha 15. (b.r.). *Vodní záchranná služba ČČK, z.s.* Získáno 18. červen 2024, z <https://vodnizachranar.cz/>
- VZS ČČK Praha 6. (b.r.). *Vodní záchranná služba ČČK Praha 6*. Získáno 17. červen 2024, z <https://vzs-praha.cz/>
- VZS ČČK Třebíč. (b.r.). *Vodní záchranná služba ČČK - Vodní záchranná služba Třebíč*. Získáno 30. květen 2024, z <http://www.trebic.vzs.cz/>

11 PŘÍLOHY

11.1 Strukturovaný rozhovor/komunikace

Prosím o vyplnění dotazovaných informací, platných za rok 2022, v případě, že takovými informacemi nedisponujete, tak uveďte informace za rok 2023 (zaznačte k jakému kalendářnímu roku jsou tyto informace platné). V případě nedostupnosti dat Vás žádám o kvalifikovaný odhad. V takovémto případě přidejte poznámku, že se jedná pouze o Váš kvalifikovaný odhad.

Provozní doba stanice první pomoci:

- V jakých měsících je zajišťován provoz stanice první pomoci?
- Jaká je provozní doba stanice?
- V jakém členském obsazení stanice operuje?

Kolik jste zaznamenali v kalendářním roce zaznamenali zásahů? (2022, 2023)

- Zdravotnické zásahy
- Technické zásahy
- Celkový počet zásahů
- Kolik z celkového počtu zásahů bylo na výzvu IZS
- Kolik těchto zásahů bylo v součinnosti se složkami IZS

Jakých počtů čítala Vaše členská základna: (2022, 2023)

- Děti (-14)
- Mládež (15-17)
- Dospělí (18+)

Jakým materiálním zabezpečením disponuje Váš spolek? (2022, 2023)

- Zdravotnické vybavení
- Technické vybavení (čluny, automobily a další speciální vybavení)

Jaké jsou dojezdové časy na vodní hladině?

- Za jak dlouho od obdržení informace jsou záchranáři schopni vyrazit k zásahu?
- Jaká je průměrná doba, za kterou se dostanete na místo zásahu?
- Jaký je nejdelší čas, za který jste schopni dorazit k zásahu? Např. k nejvzdálenějšímu místu vodní plochy

Počet utonulých osob na vodním díle: (2022, 2023)

- Kolik osob utonulo na vodní ploše za rok? (celkově – máte-li takové informace)
- Kolik osob utonulo na vodní ploše v období, kdy byla v provozu stanice první pomoci

11.2 Seznam obrázků, tabulek a grafů

11.2.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Logo Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce

Obrázek 2 Za dobrovolnými dárci krve zdravotníci vyráželi do závodů i na vesnice

Obrázek 3 Logo ČČK

Obrázek 4 1968 První kurz Plavčků VZS ČČK

Obrázek 5 Logo VZS ČČK

Obrázek 6 Desatero bezpečného pobytu u vody

Obrázek 7 Záchrana na zamrzlé vodní hladině

Obrázek 8 Logo FIS

Obrázek 9 Logo WLS

Obrázek 10 Sloučení FIS a WLS

Obrázek 11 Logo ILSE

Obrázek 12 Schéma podélného profilu Vltavské kaskády

Obrázek 13 Hlídané lokality VZS ČČK

Obrázek 14 Zdravotnické vybavení VZS ČČK Praha 6

Obrázek 15 Osobní vybava záchranáře

Obrázek 16 Cvičení zásahu na vodní ploše

11.2.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Základní údaje o vodních dílech

Tabulka 2 Kategorie vodních ploch, provozovatel vodních ploch a pohotovostní telefonní kontakt

Tabulka 3 Provozní doba stanic první pomoci pobočných spolků VZS ČČK

Tabulka 4 Počty členů pobočných spolků VZS ČČK zabezpečujících SPP na vodních dílech

Tabulka 5 Počty zásahů VZS ČČK na hlídaných vodních dílech a v jejich blízkém okolí

Tabulka 6 Průměrné a nejdelší dojezdové časy na vodních plochách

Tabulka 7 Statistika utonulých osob v ČR

11.2.3 Seznam grafů

Graf 1 Statistika utonulých osob v ČR v období 1996–2022

Graf 2 Členská základna a věkové rozložení členů VZS ČČK za rok 2022

11.3 Seznam použitých zkratk

AED – Automatizovaný externí defibrilátor
ČČK – Český červený kříž
ČK – Červený kříž
ČRDM – Česká rada dětí a mládeže
ČSČK – Československý červený kříž
ČR – Česká republika
ČSFR – Česká a Slovenská Federativní Republika
ČSR – Československá republika
ČSSR – Československá socialistická republika
FIS – Federation Internationale de Sauvetage (Aquatique)
GINA – Geographic information assistant (mapový informační asistent)
HZS – Hasičský záchranný sbor
ILS – International Life Saving Federation
ILSE – International Life Saving Federation of Europe
IZS – Integrovaný záchranný systém
KOPIS – Krajské operační a informační středisko
LZS – Letecká záchranná služba
MČK – Mezinárodní červený kříž
MFČK – Mezinárodní federace Červeného kříže
MHČK – Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce
MHP – Mezinárodní humanitární právo
MU – Mimořádná událost
MV – Ministerstvo vnitra
MVČK – Mezinárodní výbor Červeného kříže
JPO – Jednotky požární ochrany
OOPP – Osobní ochranné pracovní prostředky
PČR – Policie České republiky
RIB – Rigid Inflatable Boat (pevný nafukovací člun)
SDH – Sbor dobrovolných hasičů
SPP – Stanice první pomoci
SPS – Státní plavební správa
VZS ČČK – Vodní záchranná služba Českého červeného kříže
WHO – Mezinárodní zdravotnická organizace

WLS – World Life Saving

YMCA – Křesťanské sdružení mladých mužů

ZZS – Zdravotnická záchranná služba